

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 12-50 Din
za inozemstvo 25-
seobvezno

Dijasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/2
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 33.

Podružnice:

Maribor, Barvaraka ul. 1.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova s.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 8. avgusta.

Gospod minister saobračaja dr. Velizar Janković je včeraj izdal nov komuniké o stavki železničarjev, ki naj bo nekako opravičilo za brezglavo politiko radikalne vlade. Ministrstvo saobračaja objavlja, da je minister saobračaja v prvotni svoji izjavi le podčrtal karakterske razlike med železničarstvom in ostalimi strokami, da pa preiskava, ki je odredjena v smislu člena 10. zakona o zaščiti države, še ni končana, da se pravi stroki stavek na naših železnicah niso mogli ugotoviti, a kaj šele objaviti. Navzlic tej ugotovitvi skuša vlada komuniké v svoji nadaljni objavi vendarle še zagovarjati, da je vlada poiskala železničarje na vojne vežbe.

Poudarjali smo že na tem mestu, da vlada zaman išče krivcev med železničarji in da spadajo na zatožno klop gospodje ministri, ki niso vršili svoje dolžnosti. Vlada je bila pravočasno in opetovano opozorjena na resnost in neupornost činovniškega ter železničarskega vprašanja.

Koncem meseca oktobra 1922 je odšla iz Zagreba deputacija železničarjev in poštarijev v Beograd, da si izposluje avdijenco pri ministrih. Gospodje ministri deputacije niso sprejeli. Deputacija je prišla le do pomočnika ministra saobračaja, kateri pa jo je že po prečitani prve točke resolucije zavrnil.

11. marca t. l. so se vršili javni shodi železničarjev, na katerih se je izjavila nametnost solidarnosti z železničarji. Sprejeta je bila ista resolucija in je bila zopet odposlana vladi. Vladi se pa ni zdelo vredno te resolucije upoštevati.

5. maja t. l. so se vršili protestni shodi v protest zavlačevanja teh nujnih vprašanj. Vlada se zopet ni ozirala na nje.

10. junija so se vršili javni protestni shodi vseh javnih namestencev in železničarjev. Opozorilo se je vlado na resolucije z dne 11. in 16. marca. Vlada je na to le v toliko reagirala, da je izdal gosp. minister saobračaja dr. Velizar Janković brzojavko na železničarje, s katero jim obeta uveljavljenje službene pragmatike še pred odprtjem parlamenta. V tej brzojavki hvali gosp. minister »dokazani patrijotizem železničarjev«.

14. junija je bila deputacija vseh javnih namestencev in železničarjev vseh držav pri ministrskem predsedniku Pašiću samemu. Le-ta ji je obljubil, da bo, in da je to častna zadeva vlade, položaj javnih namestencev in železničarjev poboljšati, čim bodo sprejete dvanajstine in povišanje davkov. Dvanajstine in povišanje davkov so bili sprejeti. Sedaj so čakali javni namestenci in železničarji, kdaj bo vlada izvršila svojo obljubo. Čakali so zaman, skupščina se je razšla, ne da bi bil zakon o draginskih dokladah sprejet. Bili so zopet ogojufani.

Tako historiat železničarske stavke, ki je bila po tolikih brezuspešnih prošnjah in opozorilih vlade kot državna demonstracija uprizorjena v skrajnem obupu kot poslednji opomin na resnost situacije ter nevdržnost notorične činovniške bede.

Kdo je krivec, gospod Velizar, Vi, ali železničarji? Zakaj ste mesec in mesec grdo prezirali upravičene prošnje dobrih in marljivih službenikov države, ki po Vaši krivdi a svojimi rodbinami propadajo, ker nimajo plače niti za vsakdanji hleb? Zakaj je vlada železničarjem ustmeno in telegrafsko obetala službeno pragmatiko ter materialno izboljšanje, a se je po odgoditvi parlamenta videlo, da so bili službenici od njih kompetentnih faktorjev v vladi le varani? Mesto dejanj ta dano besedo pa ste povrh še zaključili, da gonite železničarje s drakonimi merami.

Vedite, gospod minister, da stoji vsa Slovenija kakor en mož na strani železničarjev in državnih uslužbencev, ker se mora tudi najbolj trdo arce omehčati, ako vidi, kako od dne do dne bolj gineva oni stan, ki naj bo najljubši stebel naših mlade države. Vse, kar ima kaj čuta za poštenost in dostojnost, se tuga nad aramoto, da je po krivili vlade prišlo tako daleč, da si mora javni namestenci za svoje minimalne pravice iskati od pomoči v stavki. Vedite, da tudi, gospod minister, da delate drži in njeni konsolidaciji slabe uslu-

Ogromno podraženje naših železnic

TARIFI V OSEBNEM IN TOVORNEM PROMETU SE PODVOJE.

Beograd, 8. avgusta. d. V ministrstvu saobračaja se izdelujejo novi železniški tarifi. Novi tarifi bi imeli stopiti v veljavo že 1. avgusta, a so morali uveljavljenje odložiti na 15. septembra, ker ni bilo mogoče do 1. avgusta izvesti potrebnih priprav. Tarifi se zvišajo v osebnem prometu za 50 do 100 odstotkov. Pri potniških vlakih se bo plačalo v III. razredu 30, v II. 60 in v I. 90 par za vsak kilometer.

K temu pride še 15 odstotkov prometnega davka. Pri brzovlakih bo stal vsak kilometer za III. razred 60, za II. 90 in za I. 120 par, poleg tega še 15 odstotkov prometnega davka.

V blagovnem prometu se povišajo tarifi za brezovozno in tovrno blago za 100 odstotkov. Transport blaga, ki se prevaža že sedaj po znižanih tarifih, se podraži za 30-50 odstotkov.

Nezaslišan radikalni teror v Srbiji

KAKO VODIJO RADIKALCI OBČINSKE VOLITVE. — ZLOBABA ZAKONA O ZAŠČITI DRŽAVE.

Beograd, 8. avgusta. p. Danes dopoldne se je vršila na poziv g. Ljube Davidovića seja demokratskih poslancev, ki so še v Beogradu. G. Davidović je sklical sejo zato, ker je prejel mnogo poročil iz vse države. Policija vrši strahovit teror na opozicijske kandidate o priliki predstojećih občinskih volitev v Srbiji. G. Davidović in Kumanudi sta referirala o stanju v južni in istočni Srbiji. Predstala so se poročila demokratskih organizacij iz cele države. Po teh poročilih preganjajo v vseh krajih politične oblasti demokratske kandidate in zahtevajo od njih siloma, naj podajo izjavo, da bodo postali radikali. Posebno velik teror vlada v krajini ob Timoku. Tukaj deluje policija celo v dogovoru z mestnimi radikalnimi organizacijami. Policija je aretirala več uglednih domačinov ter jih drži v zaporu brez preiskave. Nekega uglednega meščana so v Negotinu ukovali v železje. Policija goni soljake naravnost od dela z njiv v pisarne in jim ne pustiti, da bi se šli preje domov preobčiči.

V beograjskem okrožju kliče policija državljane in jim preti. Demokrati ne smejo vršiti agitacije, češ, da povzročajo nemir med ljudstvom. Iz Kumanova se javlja, da je policija zapovedala, da se ne sme govoriti, da so radikali uvedli kuluk in dodatno davčne doklade. Kdor bo o tem govoril, bo aretiran po zakonu o zaščiti države. V južni Srbiji so take razmere, da se v bitolskem okrožju dogaja, da se večkrat ne ve, kje se nahajajo posamezni ljudje.

Tako delovanje političnih oblasti je privelo demokrate do tega, da ostro protestirajo pri vladi. Določeni je bil dr. Kumanudi, da izdela protestni akt, ki ga demokrate predajo predsedstvu vlade in ministrstvu policije. Od jutri se demokratski poslanci v Beogradu vsak dopoldne zbirajo v svojem klubu. Demokrati sestavljajo material o nepravilnem postopanju poedinih oblasti, dalje pa tudi o raznih aferah, o sekvstririh in o vsej ostali korupciji, ki je zavlada po državi.

Pogoji za madžarsko posojilo

SKLEPI SINAJSKJE KONFERENCE. — OBVESTITEV MADŽARSKE VLADE.

Beograd, 8. avgusta. p. Današnja »Politika« poroča iz Bukarešte: O konferenci v Sinaji javljajo, da je bil prvi in glavni predmet razpravljanja vprašanje madžarskega posojila. Pri tem vprašanju so bile stavišene od strani našega zunanjega ministra dr. Niščića velike težkote. Končno je naša kraljevina pristala s gotovimi predpogoji na to posojilo. Pred vsem je naša zahteva, da se pošlje v Pešto predstavnik naše kraljevine v vojno kontrolno komisijo.

Po telefonskih vesteh iz Bukarešte je rumunski zunanji minister Duca informiral tamošnjega madžarskega poslanika o sklepih konference Male antante v Sinaji. Po njegovem obvestilu zavisi uveljavitev generalne zastavne pravice od izvršenja gotovih pogojev. Postaviti se ima nevtralen kontrolor, kakor dr. Zimmermann za Avstrijo, kateremu bi se dodal predstavnik Male antante. Izvršiti se ima nadalje razorožitev madžarske vojske in razpustiti vse stalne vojne organizacije.

ter omogočiti kontrola nad vsemi trediteljskimi organizacijami.

SESTANEK V MARIJANSKIH LAZNJH

Beograd, 8. avgusta. p. Današnji »Politika« se poroča iz Prago, da obliše g. Pašić na potu iz Pariza Marijanske Lazne, kjer se sestane s češkoslovaškima ministroma g. Svehljo in Benešem. Na sestanku se bo govorilo o sinajski konferenci in se bo pripravil teren za novo konferenco Male antante v Beogradu.

POGOJI ZA SPREJEM GRČIJE V MALO ANTANTO.

Beograd, 8. avgusta. p. Vaš dopisnik je zvedel iz zanesljivega vira, da se je na konferenci Male antante v Sinaji razpravljalo zelo detajlno vprašanje o vstopu Grške v Malo antanto. Med prisotnimi delegati je prišlo do sporazuma, da se Grška sprejme v Malo antanto, toda še je nekoliko pozneje. Grčija mora urediti najprej svoje notranje razmere in utrditi položaj, ki je nastal po revoluciji.

Reka

Rim, 8. avgusta. j. Italijansko-jugoslovenska konferenca paritete komisije je naletela zopet na težkote, ker skušajo jugoslovenski delegati spraviti reško in zadrsko vprašanje v stik. Vendar pa je pričakovati, da se bodo premostile tudi te ovire.

Sušak, 8. avgusta. r. Danes jutraj je dospela na Reko vest, da je reško vprašanje rešeno in to s maskirano anekdoto. Kljub temu, da te vesti niso bile potrjene, so izzvale na Reki strahovito paniko.

DR. BREJC POSTANE VNDAR POSLANEC?

Beograd, 8. avgusta. p. Današnja »Pravda« poroča iz Ljubljane, da namerava posl. Stanovnik podati ostavko in da pride na njegovo mesto v parlament dr. Brejc, bivši predsednik pokrajinske vlade v Sloveniji.

KUPCIJA Z BELJEM.

Beograd, 8. avgusta. p. Minister financ je pričel z delom, da se organizira akcijska družba za zakup posestev Belje. Ta družba bi se sestavila v Zagrebu.

ge, ako z nepotrebnost in brezmišelnost militarizacijo slovenskih železničarjev uničujete v našem delu naroda poslednje poverenje v uvidevnost in pravičnost vlade.

IMENOVANJE PRAŠKEGA POSLANIKA.

Beograd, 8. avgusta. p. Danes je kralj podpisal ukaz, s katerim se imenuje za našega poslanika v Pragi g. Ljuba Nešić. Kakor je izvedel Vaš dopisnik, g. Ljuba Nešić ne odide takoj v Prago, ker v ministrstvu zunanjih poslov momentano nimajo primerne osebe za pomočnika ministra zunanjih poslov.

PARASTOS ZA HARDINGOM V BEOGRADU.

Beograd, 8. avgusta. p. Povodom smrti predsednika Združenih držav Hardinga se je vršil danes dopoldne v tukanjem ameriškem poslanstvu svečan parastos, kateremu je prisostvoval ameriški poslanik, ves diplomatski zbor, zastopniki vlade g. Velizar Janković, g. Niko Perić in g. Todorović, direktor političnega oddeljenja zunanje ministrstva itd. Dvor je zastopal general Zečević.

HARDINGOV POGREB.

Washington, 8. avgusta. s. Vlak s kisto umrlega predsednika Hardinga je pripeljal danes semkaj. Na kolodvoru je bila zbrana ogromna množica naroda. Na vsej progi v Pensilvaniji, po kateri je vozil vlak z mrtvaškim vozom, so delavci ustavili delo in napravili spakir.

PODPREDSEDNIK RIMSKEGA SENATA UMRL.

Rim, 8. avgusta. j. Tu je umrl danes podpredsednik senata Fabrizio Colona.

Smrt nemške marke

POPOLNA DEZORGANIZACIJA BERLINSKE BORZE. — DOLAR PRESEGL PET MILIJONOV. — TRGOVCI NE SPREJEMAJO VEČ NEMŠKEGA DENARJA.

Berlin, 8. avgusta. s. Valutna kriza v Nemčiji zavzema od dneva do dneva vedno večje dimenzije. Čeprav je bilo danes na borzi zelo malo povpraševanja, je bila na deviznem trgu kljub temu tako popolna dezorganizacija, da o kakih regulirani trgovini sploh ni mogoče misliti. Dozdeva se, da je francoska vlada vrgla na nevtralna tržišča ogromne množine nemških deviz. Vse devize so danes zopet poskočile za 50 odstotkov napram včerajšnjemu dnevu. Dolar je poskočil še preko 5 milijonov, angleški funt pa preko 25 milijonov. Devize naraščajo še od ure do ure.

Kakor na deviznem tržišču, tako se je tudi na efektivnem trgu pojavila velika dezorganizacija in ni skoro nič blaga na trgu. Cene se se radi tega podvojile oziroma potrojile. Ob zaključku borze je notiral angleški funt še 28 milijonov, dočim je dolar za spoznanje padel.

Draginja na berlinskem trgu postaja

še naravnost neznosna. Krompir se prodaja na debelo po 120.000, maslo po 800 tisoč mark za funt, vendar pa ga ni mogoče dobiti niti v verižni trgovini. Govedina stane 400 tisoč funt, en sam slamnik 50 tisoč mark. Pomanjkanje denarja je tako občutno, da zahtevajo trgovci celo v prodaji na drobno plačilo v inozemski valuti. Lahko se reče, da je marla sploh prenehala biti plačilno sredstvo za velik del nemškega gospodarstva.

DRAGIJA ŽIVIL.

Berlin, 8. avgusta. s. Draginja živ. narašča. V osmih dneh je cena kruha že petkrat poskočila. Kilogram kruha stane še 100.000 mark.

ZASILNI BONI.

Monakovo, 8. avgusta. s. Bavarska državna banka je izdala bone po 500 tisoč mark, da odpomore vsaj nekoliko silnemu pomanjkanju denarja, ki se je pojavilo na Bavarskem.

Nemčija vztraja na pasivnem odporu

OTVORITEV NEMŠKEGA PARLAMENTA. — GOVOR KANCELARIJA CUNA. — OSTRI PROTESTI KOMUNISTOV.

Berlin, 8. avgusta. s. Danes je bil odprt Reichstag, za katerega zasodanje vlada silno zanimanje. Poslanci so prišli skoro polnoštevilno, tribuna so bile natlačene polne. Sejo je otvoril predsednik Loewe s kratkim spominskim govorom za umrli predsednikom ameriških Zedinjenih držav Hardingom, takoj nato je oddal besedo državnemu kancelarju Cuno. Ko je stopil Cuno na govorniško tribuno, so dvignili komunisti silen hrup in trušč in klicali: »Proč s zločincem! Proč s komijem Stinnesal!«

Med oglašujočimi vzkliki je nato kancelar Cuno povzel besedo in razpravljaj najprej o sosedbi Poruhra s strani francoske armade. Izjavil je: »Prebivalstvo nemškega zasedenega ozemlja bo v kljub vsem težkotam in nasilstvom francoskih okupacijskih oblasti neomajeno vztrajalo pri svojem dosedanjem pasivnem odporu. Ne zahtevamo nikakih čudežev, ampak zaupamo sami vase. Dokazali smo že ponovno svojo dobro voljo, toda Francija zahteva za vsako ceno od nas, da pozovemo prebivalstvo v zasedenem ozemlju, naj preneha s pasivnim odporom. Toda sedanja nemška vlada ne bo nikdar privolila v to francosko zahtevo. Kajti, ako bi odnehali v tem vprašanju, potem bi lahko nastopili Francozi še z drugimi zahtevami in bi nam prav na advokatski način podvalili kak dokument, v katerem bi prišli še z novimi zahtevami, češ, da se to strinja z verzajsko mirovno pogodbo. Zato bomo raje vztrajali pri pasivnem odporu, vendar pa brez vsakih nasilstev proti okupacijskim oblastem in četam.«

Kancelar Cuno se je bavil nato z notranjim gospodarskim položajem Nemčije. Opozarjal je, da se mora sanacija doseči za vsako ceno, ne oziraje se na

stanove ali na kake posamezne gospodarske kroge. (Komunisti vpiljejo Cuno in prek in protestirajo. Kancelar Cuno je moral ponovno prekiniti svoj govor. Hrup se je še povečal, ker je vlada večina odgovarjala komunistom s protiklici. Šele čez nekaj minut je mogel Cuno nadaljevati svoj govor.) V svrhu sanacije obupnega gospodarskega položaja je Cuno napovedal celo vrsto reform, med drugim nove davke in pospeševanje gospodarstva. Tiskanje bankovcev se bo omejilo in dovolil uvoz samo za najnujnejše predmete. Državna banka se nahaja pred važnimi valutno-političnimi nalozami, ki se morajo rešiti za vsako ceno. Vsi delodajalci naj vpoštevajo neprestano menjajoče se življenske razmere in temu primerno regulirajo tudi medse svojim nastavljencom. Sicer pa naj bo geslo nemškega naroda: Več plačevati in več delati! Vlada je na svojem mestu. Ona pa more voditi uspešno politiko le tedaj ako bo imela v parlamentu za seboj močno večino. (Klici: »Cuno der Starke!«). Ze več kakor osem mesecev je, odkar sem prevzel vodstvo vlade. (Poslanec Ledebour: »Kot najboljši nesposobni kancelar!«). Prevzel pa sem vlado samo zato, da služim z vsemi svojimi močmi domovini. Vlada se bo mogla upirati francoskim zahtevam samo toliko časa, dokler bo utrljala zaupanje Reichstag! (Klici komunistov: »Odstopite je vendar enkrat!«).

NOV PAPEŽEV PROTEST.

Pariz, 8. avgusta. s. Papež je izdal državnemu tajniku nov nalog: naj protestira pri francoski vladi proti novim nasiljem francoskih oblasti v Poruhri. Vendar pa ta dokument ne bo objavljen, kakor prvi, ampak bo samo izročen francoski vladi, da ga vzame na znanje.

Borza

8. avgusta.

ZAGREB. Devize: Dunaj 0.18-0.1815, Berlin 0.001-0.002, Praga 273-274.5, Italija 402-403, Švica povpraševanje 1690, London 425.50-427.75, New York ček 92-93, Pariz 532.50-537.50; valute: dolarji 91.25-92, lire zaključek 897.

CURIE. Berlin 0.0001, Amsterdam 217.75, New York 525, London 25.18, Pariz 81.50, Milan 23.80, Praga 16.125, Budimpešta 0.0025, Beograd 5.90, Sofija 5, Varšava 0.0023, Dunaj 0.007725.

DUNAJ. Beograd 763-767, Berlin 0.012 do 0.14, Budimpešta 3.75-3.85, Bukarešta 837-839, London 823.600-824.600, Milan 8024-8026, Pariz 4.042-4.058, Praga 2075-2085, Sofija 628-632, Varšava 0.315-0.325, Curib 12.875-12.925; valute: dolar 70.560-70.900, lire 8020 do 8040, dolar 775-751. Efekt: Hrvatska eskomptna banka 120.000, Oesterreichische Kreditanstalt für Handel und Gewerbe 225.000, Wiener Bankverein 220.000, Landerbank 245.000, Trboveljska d. d. 770.000, Kranjska industrijska družba 2.000.000, Alpine 810.000, Tvoznica za dušik v Rušah 555.000, Juli-Süd 560.000, Leykam-Josefthal 800.000.

PRAGA. Dunaj 4.50, Berlin 0.003, Milan 148.25, Budimpešta 18, Pariz 196.75, London 155.40, New York 3405, Curib 617.75, Beograd 30.75.

BUDIMPEŠTA. Dunaj 0.2635, Berlin 0.008, Milan 809, Praga 519, Pariz 1073, Curib 3400.

Poruhrie

Berlin, 8. avgusta. s. Kot represalijo za bombo, ki je bila vržena v soboto v Düsseldorf, so Francozi zopet proglasili osemdnevno prometno zaporo za vse zasedeno ozemlje in je vsako izvažanje in uvažanje blaga prepovedano.

Berlin, 8. avgusta. s. »Voelische Zeitung« poroča iz Essena, da so Kruppove tvornice popolnoma odrezane od dobave premoga, ker so Francozi v soboto zaključili razne priključne proge. Posamezne osebe so bile še včeraj za to brez pare in električnega toka in so morale ustaviti obratovanje.

JUŽNA ŽELEZNICA.

Dunaj, 8. avgusta. s. Danes se je vršila seja upravnega sveta Južne železnice, katere so se udeležili senator Brocchi in italijanski delegati. Popoldne je generalni komisar Zimmermann konferiral z italijanskimi delegati o raznih aktualnih vprašanjih Južne železnice.

RUSIJA IN ANOLIJA.

London, 8. avgusta. s. Sovjetska vlada je preklicala imenovanje Rakovskega za načelnika sovjetske trgovinske delegacije za pogajanja z Anglijo.

ZLATI ZAKLAD.

Praga, 8. avgusta. s. V Prorovu so našli pri gradnji palače nove pošte 10 kg težak zlat zaklad v vrednosti 20 tisoč čeških kron.

Odhod novinarjev iz Slovenije

Jugoslovenski novinarji, ki so se udeležili novinarskega kongresa v Ljubljani, so se včeraj vrnil domov. Zadnji dan svojega bivanja v Sloveniji so posvetili še ogledu Maribora, kjer so jih zanimale zlasti novejša socijalna in gospodarska naprava mesta. Včeraj zjutraj so se poklonili manom prvega slovenskega poklicnega novinarja Tomšiča in položili na njegov grob na mariborskem pokopališču krasen venec. Ob grobu sta izpregovorila predsednik ljubljanske sekcije, g. Smodej in poljski novinar g. Sadzewicz iz Varšave.

Novinarji so nato korporativno posetili vrtnarsko inštitucijo g. Džamarija in vsem modernim zahtevam odgovarjajoči sijajni privatni sanatorij bratov Tavčar v Vinarski ulici, ki ima divno lego v neposredni bližini mestnega parka. Zavod je opremljen z najmodernejšimi kirurškimi napravami in ima velike, zračne bolnišnice sobe. Bratje Tavčar so pogostili pri tej priliki novinarje z zakuskom. Na vabilo razvalitve industrijsko-obedne vzorice izločbe so si novinarji ogledali nato še razstavišča, kjer so razstavljalna dela že v polnem razvoju. Radi pomaničkanja časa je nameravani izlet v Palo izostal.

Po prisrčnem slovesu na kolodvoru, kjer je bil navzoč tudi mariborski mestni vojaški komandant, so se novinarji od dvih popoldne, polni hvale nad krasotami Slovenije, vrtni z brezovlakom proti Zagrebu, Beogradu in Sarajevu.

V dobi kongresov

Toliko se prepirajo, ali smo eno ali smo trije, ali celo četrto, peto... Ta čas pa se mirno vršijo kongresi z udeležbo delegatov iz vseh pokrajin, iz vseh koncev države. Ta teden igralski kongres v Splitu, nato profsorski kongres, drugi teden kongres strojnješolcev, nato kongres učiteljskega saveza. Sledi kongres učiteljskega celokupnega Jugoslovije, pa kongres novinarjev in potem gotovo še kaj.

Ti kongresi nam kažejo smer, ki je zamenjiva s gostobesednih političnih prepričanj in separatističnih tiradib imamo skupno delovanje in imamo kljub drugačnim hotelim trditvam skupne zadeve, skupna stremiljenja, skupne potrebe in nevesočnosti; borba na raznih poljih, v raznih panogah javnega dela, se mora vršiti v skupnih, v strnjjenih vrstah, bodisi v dosedajšnjih smotrov ali v obrambo pred skupnimi ovirami. V teh kongresih vidimo znamenja in dokaze, da se je naše življenje, javno in zasebno, v veliki meri, že pričelo gibati v skupnem toku. Ta dejstva, fakta skupnosti, so ravno več nego teorije, skupno torišče sili ljudi skupaj, in hočeš nočeš moraš prehajati v stanje faktičnega državnega in narodnega edinstva.

Ti naši prvi kongresi imajo še prav posebno obeležje. Postali so hkrati lepa prilika za koristne in zanimive zlete. Velik del kongresistov prihaja na zborovanja, da si ogleda novi kos svoje razširjene domovine, ki mu je bil doslej komaj iz knjige ali karte nekoliko znan. Ker se prestejo kongresi vsako leto v drugem mesecu, prihajajo vsakomur na vrsto vse naše pokrajinske prestolice. Ker imamo šele nekaj let samostojnega in svobodnega državnega življenja za seboj, prinaša še vedno vsako leto mnogo novega, svežega. Pri tem se ljudje upoznajo medsebojno, v prosti tekmi se izbirajo najspretnost, najagilnejši.

In naše edinstvo nastopa, živi...

Stavka in varanje javnosti

(iz železničarskih krogov)

Kratka 24-urna protestna stavka državnih namestnikov in železničarjev, zamisljena in izvršena kot mirna in resna, a odločna demonstracija, pripada zgodovini, nje izkušnje pa arhivu strokovnih organizacij. Sedaj hoče izvajati vlada nad iznemoglimi javnimi namestniki najhujši teror in pritisk, ki bi bil sicer mogoč le v najbolj reakcionarni državi.

Med in pred stavko se je mnogo govorilo o simpatijah, ki jih goji ostalo občinstvo za javne namestnike, kar jim je res kakor v veliko moralno oporo. Deloma so se iste tudi dejansko pokazale, kakor n. pr. v Mariboru, kjer se je vsesplošni stavki železničarjev in drž. namestnikov pridružil odobruje vsa javnost, ter so popoldne počivali vsi obrtniki, trgovci, pisarne itd., tako da je Maribor izgledal praznično, kot na največji praznik!

Da pa zamore javnost pravilno presojati položaj in razmere, bi moralo biti o vsem točno in popolnoma objektivno informirana in to seveda od časopisja, ki naj bo glasnik javnega mnenja in mišljenja. O priliki zadnje stavke so nekateri listi prinašali taka poročila, ki niso le v boganje javnosti, ampak direktno napetost proti bednim železničarjem in drž. namestnikom in njih interesom.

Tako n. pr. ne omenjajo »Jutranje Novosti« v štev. 156 ob sobote dne 4. avgusta v svojih poročilih o stavki niti z eno besedico, da je šlo le za kratko 24-urno demonstrativno praznik. Piše kratkomočno o izbruhu stavke, ki grozi uničiti gospodarstvo in ne vemo še kakšne sijajne razmere v naši državi. To seveda vse z pozornim namenom, da prikaže kako puntarski in nevaren element so železničarji, ki jih zavražajo demokrati in predložijo javnosti, kako je bil pokret za-

ležiščarjev štril in kako je vlada z možno roko stavko preprečila.

Nadalje poroča isti list, da je bil med Zagrebom in Siskom, oziroma Zaprešičem promet popolnoma normalen, kar je gola izmišljotina. Normalen je promet, če vozijo vsi redni potniki in tovorni vlaki. To laži-poročanje je le slavošpev gotovim krogom, ki operirajo z napačnim informiranjem višjih krogov in širše publike. Na drugi strani naj bi vzel stavkujočim pogum in odločnost, da izvedejo akcijo do koneca. Če vozi vlak, spremljan od vseh množičnih »organov« skozi prazne, zapuščene in temne postaje, mimo nezasedenih čuvajnic, ob odprti zapornikah ter brez vseh predpisanih signalov — to še ni nikakoli odprtost prometa. Pač pa bi bilo vredno postaviti one, ki so vlak pod temi razmerami odpeljali, pred sodišče zaradi skrajnega ogrožanja osebne varnosti potnikov ter cestnih prehodov in dragocenega žel. materiala. — Da o vsem v listu mnogo povedati o vzrokih stavke — o gladi in bedi — niti besedice!

Cudili smo se tudi »Slov. Narodu« (št. 176 od 4. avgusta), ki v članku »Železničarska stavka«, karajoč isto kot nekako separatno akcijo južnih železničarjev, ostro napada ravnotežje juž. žel. čez, zakaj bolje ne plača svojega osebja. (No, medtem je svoje poročilo že preklical).

Cudovito se vede gospod. minister Jankovič. Cel voz petičij leži že dve leti v njegovem ministrstvu. Nešteto deputacij je že sprejel ali on hoče preiskave; dobro, naj jo vodi, ali ob pravem času se bo tudi proti njemu vršila »straga« in tudi osebja. Vlada je odredila militarizacijo, ko so javni namestniki že prenehali protestirati.

Ilujo je tabelelo gospoda Jankoviča, da bi rumunski kralj se mogel nadaljevati poti na Bled zaradi stavke, zato je takoj zdivjal; ali železničarji so vendar dejali, da bodo le 24 ur protestirali in bi lahko izračunali, da bo do tedaj že vse v redu. Jankovičevi komunikaciji so že evropska znamenitost, vsak dan so bolj trapašči. Da je morala pasti naša uboga usoda takim ljudem v roke!

Dovolj o temi Klor rečeno, znano že ni, kakšne odredbe in nasilstva bo vlada podvzela že zaradi te stavke. A bodi ji tudi s tega mesta rešen opomin, naj se ne igra z ognjem, naj ne razpihuje iskre! Apeliramo na slovenske poselence, da posvetijo v Jankovičev avglijev hlev brezobzirno.

Politične beležke

+ Visoka izjava. Krsta Civarit je v svojem »Beograjskem Dnevniku« seriral serijo afer in afer eksministra Lazze Markovića, med katerimi so poedine, tičče se skrivnostov, vojne odškodnine in raznih delikatnosti v Beogradu še povsem legendarne. Toda Lazi Markoviću je za malo, da bi se potrudil na sonce in pred sodišče, temveč je v »Samoupravi« podal izjavo: »Nikoli nisem imel afer in jih tudi ne nameravam imeti. Moje delo v zakonitem ministrstvu je bilo čisto in pravno. Vse to delo je bilo javno, obeleženo z akti in dokumenti. In jaz sem ponosen na vse, kar sem v resorstu pravnega ministra izvršil ali pripravil. Tega ne more prikriti kampanja, pa naj bo inscenirana ali od bivših policijskih detektivov ali od drugih ljudi, s katerimi razpravljati mi je pod častjo.« Ta visoka gesta je zelo komična in prav značilna neke za dr. Markovića temveč splošno za neprikrito aferaštvo poedinih radikalnih gospodov.

+ Vatikan protestira. »Jutarnji list« doznava iz Rima, da je državni tajnik Vatikana poslal beograjski vladi protestno noto radi skrivnostnosti samostanskih posestev. Doslej je bilo odvzeto raznim samostanskim bratom okrog 900 orolov, radi česar se je moralo zapreti 20 samostanov. Beograjska vlada je odgovorila, da bo o stvari uvedla preiskavo.

+ Amerika in mi. Naš poslanik v Washingtonu, g. dr. Ante Tresić-Pavičić, ki je pred dvema tednoma dospel v domovino, je dopisniku »Jutarnjega lista« v daljšem intervjuju pojasnil poedine interese točke v odnosih Amerike nampram naši državi. Izjavil je predvsem, da ga je v domovino dovedla utrujenost in želja po osebnem proučevanju položaja v domovini. Glede smrti predsednika je g. poslanik dejal, da je Amerika z njim izgubila pravega tipičnega reprezentanta ameriške rase. Smatra se, da bo republikanska stranka še nadalje vztrajala na nevesejanju v evropske posle, česar seveda ni vzel za prestopno. Republikanska stranka je navzlic silni agitaciji naših nasprotnikov prijazno nastopala napram naši državi in gotovo ne bo menjala taktike. Demokratična stranka je verna tradiciji in doktrini Wilsonovim in v teh tradicijah je tudi prijaznost napram naši državi, o čemer nam je dala sto dokazov. — Teško je prorokovati, kdo bo zmagal pri skorajšnjih volitvah, obe stranki gresta z zaupanjem v volitve. Končno pa je to za nas vseeno, kaj z našega vidika so se stare razlike med republikansko in demokratično stranko že povsem izgubile. Finančno stanje naše emigracije se izboljšuje. Med našimi izseljenci je razširjena sicer velika protidržavna (radikalna) agitacija, a vendar vsi razumnejši pristajajo na idejo edinstva. Naša notranja politika najde posebno občuten odmev med masami izseljencev, ki so mnogo bolj pristopni za demagoško agitacijo, kakor za trezno politiko. Rodoljubi pa so vsi, a vseeno je s časom neizbežna amerikanizacija njih

kakor vseh ostalih narodnosti, priseljencev v Ameriko. Glede Bleerovega posojila je g. Tresić pojasnil, da bo naša vlada točno plačala obresti za izplačano vsoto 15.250.000 dolarjev, ostalih obveznosti pa ne more sprejeti kakor tudi ne more prisiliti Bleera k izplačanju ostanka, ker je danes konjunktura zelo nepovoljna in bi Bleer ostale vsote ne mogel plačati, kajti naše posojilo notira na borzi komaj okrog 73 odst. nominala. Temu je vzrok neprestana in brezobzirna propaganda nasprotnikov ter deloma naša notranjepolitična mržnja. Amerika ima danes hipotrofitno kapitala, ki bi ga lahko vložila v evropska podjetja, toda Amerika je prepričana, da se Evropa bliža nevarnosti novega še silnejšega svetovnega klanja in ne zaipe nikomur. Prav posebno se mi zastoji prepričujemo Amerikance o svoji miroljubnosti, dokler se njim dozdeva, da je v Evropi dovolj opasnih nemirnežev. Ob sklepu intervjuja je g. poslanik dejal, da bi zelo rad prišel na Bled, toda najbrž ne bo utegnil, ker se mora pomuditi še na Dumaju, odkoder se preko Nemčije vrne nazaj v Washington.

Šah

Smrt svetovnega šahovskega mojstra, V Monakovem je te dni umrl 67 leti stari ruski šahovski mojster Simon Aljapin, ki je svoje čase igral veliko vlogo med šahisti. Aljapin je bil prvovrsten zlasti kot teoretik. Svoj največji uspeh je dosegel leta 1906 v Petrogradu, ko je pred Čigorinom izvojeval prvo šahovsko nagrado.

Sport

Pregled prvenstvenih nogometnih tekem LNP. za 1922/23.

Službeno iz LNP.

(Prva številka v oklepaju znači številko tekem, druga dobljena, tretja neodločena, četrta izgubljene tekme, šesta score, sedma točka).

Ljubljana I. razred: 1. Ilirija (4, 3, 0, 1, 14, 5, 6), 2. Hermes (4, 1, 1, 2, 7, 9, 3), 3. Primorje (1, 1, 2, 5 : 12, 1). Primorju sta v kazni odvzeti dve točki, ker je nastopil v prvenstveni tekmi 5. novembra 1922 z neverificiranim igralcem. Primorje pa pade kot na zadnjem mestu stoječi klub I. razreda v II. razred.

Ljubljana II. razred: 1. Jadran (12, 11, 1, 0, 54, 6, 23), 2. Slovan (12, 9, 2, 41 : 13, 19), 3. Slavia (12, 8, 1, 3, 25 : 21, 17), 4. Svoboda (12, 4, 0, 8, 16 : 25, 8), 5. Slavija (12, 2, 0, 10, 10 : 44, 4). Jadran prehaja kot prvak II. razreda v I. razred. Kluba Sparta in Svoboda (Moste) nista kvalificirana, ker sta se razdružila.

Maribor: 1. Maribor (8, 5, 2, 1, 29 : 8, 12), 2. Rapid (8, 5, 2, 1, 23 : 9, 12), 3. Svoboda (8, 4, 1, 3, 17 : 14, 9), 4. Ptuj (8, 1, 0, 7, 5 : 33, 2). MAK ni kvalificiran, ker se je razdružil.

Celje: 1. Atletiksportklub (2, 2, 0, 0, 16 : 3, 4), 2. Celje (2, 0, 0, 2, 3 : 16, 0). Semifinale: Maribor (prvak Maribora) : Atletiksportklub (prvak Celja) 2 : 1 (igrano 27. maja v Mariboru).

Finale: Ilirija (prvak Ljubljane) : Maribor (zmagovalce v semifinale) 6 : 1 (igrano 10. junija v Ljubljani). Prvenstvo LNP. za leto 1922/23 je dobil tretjič S. K. Ilirija, Ljubljana. Tajnik.

Canal la Manche preplavan. Agence Havas javlja od 6. t. m. iz Calaisa: »Ameriški plavalec Sullivan, ki je včeraj v nedeljo ob petih zvečer startal v Dover, je danes ob 8.45 zvečer dospel semkaj. Sullivan je torej preplaval Canal la Manche v 27 urah 45 minut.« To je tretjič, da se je plavalec posrečilo preplavati kanal med Francijo in Anglijo. Prvi je bil angleški kapitan Webb, ki je leta 1875 dosegel čas 21 ur 45 min. Drugi je bil Anglež Burgess, ki je preplaval kanal leta 1911, pa je rabil eno uro več kot Webb. Zračna črta Dover — Calais znaša 35 km, vendar pa morajo plavalci računati skoraj z dvojno progo.

Letošnje tekme pitčarjev. Klub ljubiteljev pitčarjev priredi letošnje jesen sedle tekme: a) plemensko tekmo za pse, poločene 1. 1922; b) širo poljsko tekmo za ostale pse; c) tekmo za španjele. Prva tekma se bo vršila dne 30. septembra t. l. v klubovem lovišču Jelčica pri Ljubljani, druga dne 14. oktobra t. l. na Starjerskem (lovišče se pozneje naznani). Za plemensko tekmo se bodo določila pravčasno objavila, kakor tudi za ono španjelevo, za širo poljsko tekmo pa veljajo določila, objavljena v »Lovcu« leta 1921, str. 258—263. — Tekma španjelevo se bo vršila samo v Ljubljani; prijaviti se pa mora najmanj pet španjelevo. Prijave za vse tekme sprejema »Klub ljubiteljev pitčarjev v Ljubljani« do 15. septembra t. l. Udeležba častna dolžnost. — Odbor Kluba ljubiteljev pitčarjev.

S. S. K. Brežice. V Brežicah se je ustanovil »Slovenski športni klub Brežice«, ki ima namen gojiti vse panoge sporta. Dne 29. minuloga meseca je mladi klub medril svoje moči v nogometni tekmi s športnim klubom »Južna železnica« iz Zagreba, 5. t. m. je na prirediteli ob predčelnem zanimanju občinstva dobro uspešno plavalno tekmo na Krki pri kopališču »Grič«. Najboljši rezultati so: 50 m dečki: Dornik Alojz 45 sek., 100 m gospodje: Mastnak Fric 1:15, 50 m dečke: Bučar Jenica 1:01, 50 m gospodje: Blondič Jelena 52 sek., 500 m gospodje: Umek Anton 8:40, 300 m dame: Blondič Jelena 7:10, 300 m dečki: Vilišič Matko 6:10. Po programu je bilo pripravljeno plavanje po precej deroči Savi navzdol in po Krki navzgor. Proga je dolga 1300 m, polovico od tega bo Savi. Prvi je bil Umek

Anton 21:05. — Časi so dobri, če se upoštevajo, da je Krka pri izlivu v Savo skoro popolnoma stojiča. Tekmovalcev 25. — Klub, ki goji tudi lahko atletiko, priredi tekom avgusta skupno s »S. K. Oklič« iz Samobora lahkoatletski miting, okruž z vrtno veselico. Zeleti bi bilo, da zavodno občinstvo ob tej priliki gmotno podpre agilni novoustanovljeni klub.

Konec mariborskega mlinarskega procesa

Maribor, 8. avgusta.

Ze leta 1921 je vzbujalo v Mariboru senzacijo kazensko postopanje proti mariborskim velemlinarjem dr. Ludviku Francu in dr. Fricu Scherbaumu, ker sta spravila v promet pšenice z dolžniškimi primesmi pšenice, da ga je državna kemijaska preiskovalnica proglasila za ponarejenega. Zdrob je prišel najprej pred policijo, ker so ga ljudje radi barve vsled velikih primesi grahorja smatrali za kazen zdrob, ki ga je moral biti sovece neješi kot pšenici. Zato so o zadevi prvotno razpravljali pri policijskem verižniškem uradu. Ob velemlinarja sta se zagovarjala zlasti s tem, da sta mela takrat ravno srbsko pšenico, ki ima baje dosti pšenice, čemur pa je nasprotovalo dejstvo, da je preiskovalna komisija našla pri njih pšenico s skrajno neznatnimi primesi pšenice. Mlinarja, katerega je oba zagovarjal znani vodja mariborskih Nemcev dr. Orosel sta tudi trdila, da s svojimi pripravami nista mogla pšenice odstraniti od pšenice. Pod ostrino paragrafov sta potegnili velemlinarja s seboj tudi 15 mariborskih trgovcev, ki so prodajali ta zdrob. Leta 1921 so bili vsi obdolženci pri okr. sodniku Emilu Kramerju vsake krivde oproščeni, češ, da niso prodajali zdravju škodljivih živil, kar itak ni bilo pod obožbo, ampak je prodaja ponarejenih živil. Iz te atere se je poročila tudi kazensko postopanje proti bližnjemu sorodniku in nastavljenču dr. Francu, mlademu dr. Th., ki je bil obtožen podkupovanja ravnatelja državne kemijske preiskovalnice, ing. Mohorčiča, kateri je preiskal predmetni zdrob. Oprostito sodbu dr. Francu in dr. Scherbaumu, pa je okrožno sodišče po preteku dobrega leta na pritožbo drž. pravništva radi pomankljivega postopanja razveljavilo in vrnilo okr. sodišču v spopolniten postopanja in novo razsodo. Po naknadnih poizvedbah in dopolnilnem zaslišanju zvedenca ter priča, se je te dni vršila končno zopet razprava. In je končala z obsodo. Mlinarja dr. Ludvik Franc in dr. Fric Scherbaum sta bila obsojena vsak na 40.000 K ali dva dni zapor, žal pa tudi prizadeti trgovci na denarne kazni od 800 do 1600 K. Mariborska občina je ta dan zaslužila za svoja reveža s to obsodo nekaj nad 100.000 K.

Objave

× Razpis učiteljskih služb. Na državni trgovski akademiji v Ljubljani je razpisano 1 službeno mesto profesorja strobovščine in nemščine, 1 službeno mesto za blagovnanstvo, kemijo, prirodoslovje in prirodopisje ter 1 službeno mesto za politično aritmetiko in zemljemesto ali zgodovino. Nadalje so razpisani na mesta: na državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani 1 službeno mesto za strojepljenje, stenografijo in telovadbo; na državni dvorazredni trgovski šoli v Mariboru 2 mesti komercialistov in prednostjo onih, ki so sposobni za poučevanje francoščine; na državni dvorazredni trgovski šoli v Celju 1 službeno mesto za slovenščino in strobovščino in prednostjo onih, ki so sposobni za poučevanje italijanščine ali francoščine. 1 službeno mesto komercialista, 1 službeno mesto za blagovnanstvo in trgovski zemljepis, 1 službeno mesto za stenografijo, strojepljenje in telovadbo s prejemki, ki so določeni za profesorje, odnosno za predmetne učitelje, oziroma za učitelje večšine, srednjih šol, poleg pripadajočih dražinskih dokladov. Honorarji za nadure so isti kakor na drugih srednjih šolah. Za profesorje, oziroma učitelje jezikov in realij pridejo v poštev tisti, ki imajo usposobljenost za srednje šole ali pa specialno usposobljenost za trgovske akademije ali dvorazredne trgovske šole. Za komercialiste pridejo v poštev kompetentni, ki se izkažejo z usposobljenostnim izpustom za I. skupino na dvorazrednih trgovskih šolah, potem tudi neizprani kompetentni kot namestniki učiteljev: diplomirani absolventi trgovskih visokih šol in trgovskih akademij s predpisano prakso. Za učitelje večšine pridejo v poštev tisti, ki dokažejo potrebno usposobljenost. Prošnje, naslovljene na ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelke v Ljubljani, naj se vložijo do dne 30. avgusta 1923. Prošnje, ki niso v državni službi, morajo priložiti uradno zdravniško in navedbo neizpranele.

× Hranilnica in posejilnica v Smarju pri Jelšah ima svoj izredni občni zbor v ponedeljek dne 27. avgusta ob 14. uri v posejilniški pisarni. Dnevni red: 1. poročilo načelnika; 2. izpovedba pravil; 3. slučajnosti. — Ako občni zbor ne sklepčen ob 14. uri, se vrli eno uro kasneje drugi občni zbor ob vsaki številu članov z istim dnevnim redom.

× Obrtna zadruga na Vrhniki naznanija, da se vrli protestni shod za preveljavljene obrtnike in trgovce dne 13. avgusta ob 8. uri popoldne v zadrugi pisarni.

× Zahvala. Vsem, ki so se me ob moji 50-letnici učiteljevanja in posebno t. ob proslavi te 50-letnice, katero je priredil »Zirovnikov zbor« v št. Vidu nedeljo dne 5. avgusta pri »Slapem J. nezno«, tako prijazno spomnili, se te potom prav toplo zahvaljujem. — J. K. Zirovnik.

× Zahvala. Vsem, ki so se me ob moji 50-letnici učiteljevanja in posebno t. ob proslavi te 50-letnice, katero je priredil »Zirovnikov zbor« v št. Vidu nedeljo dne 5. avgusta pri »Slapem J. nezno«, tako prijazno spomnili, se te potom prav toplo zahvaljujem. — J. K. Zirovnik.

gasilstva. Bodi izražena srčna hvala za prijazno sodelovanje. Čudno, da se je ta prireditelj prezrla in popolnoma ignorirala od strani sodraskoga župana. No, gospod župan, ne je zakaj. Naj le v prihodnjosti naredi isto!

SLOVENSKA BISTRICA. Opozorili smo že naše šolske oblasti na kvaru posledice, ki jih povzroča na mladini zapolnjen poduk žene tukajšnjega nemškega brivca Kaufkeja. Mladini se prikri, to, a sistematično vceplja zaničevanje in mrnjenja do naše države in vsega, kar je jugoslovansko, vsgraja se za kader protidržavnih in izrednostnih elementov. Gojene te zakonite šole se branijo pejs naše državne himne, pesujejo otroke zavednih Jugoslovancev z »windischer Hunden«, govorijo japo, da bo itak v kratkem po šolah zavneti nemški pouk kakor prej. Lepa bodočnost se nam obeta. Še bodo naše oblasti to mirno trpeti. Iel stvar ni tako malenkostna, kakor si morda zdi na prvi pogled. Ze učniki te ga zakonitega pouka katejo njega značaj, posebno jasno pa se bo isti pokazal, ko bodo oblasti — to vsaj upamo! — preiskale, kdo financira ta pouk. Okoli 10 učencev in učenk ima »vgojitelj« Kaufke, ne dobi pa od njih vseh skupaj niti 200 Kl Kdo da drugo? Pri vsem svrštvu, ki ga goji do naše države, si vendar ne moremo misliti, da bi bil to njen edini honorar. In imajo gotovo vmes svoje prste nemška obrambna društva. Upamo, da bo vsaj to skušala oblast razjasniti in da bo v slučaju, da je naš sum upravičen, postopala, kakor se mora postopati proti rušilem države. Čudimo se, da učiteljski zbor v Slov. Bistrici ni uvidel potrebe, naznaniti ta dve šolski oblasti, še bolj čudno se nam pa vdi, da pošiljati k temu pouku svoje otroke poleg Kollerja, Müllerja, Petka, občinskega redarja Blažiča itd. tudi t. g. govee Koller in klepar Podhradski, ki se vendar rada prištevata med narodnjake

Objave

× Razpis učiteljskih služb. Na državni trgovski akademiji v Ljubljani je razpisano 1 službeno mesto profesorja strobovščine in nemščine, 1 službeno mesto za blagovnanstvo, kemijo, prirodoslovje in prirodopisje ter 1 službeno mesto za politično aritmetiko in zemljemesto ali zgodovino. Nadalje so razpisani na mesta: na državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani 1 službeno mesto za strojepljenje, stenografijo in telovadbo; na državni dvorazredni trgovski šoli v Mariboru 2 mesti komercialistov in prednostjo onih, ki so sposobni za poučevanje francoščine; na državni dvorazredni trgovski šoli v Celju 1 službeno mesto za slovenščino in strobovščino in prednostjo onih, ki so sposobni za poučevanje italijanščine ali francoščine. 1 službeno mesto komercialista, 1 službeno mesto za blagovnanstvo in trgovski zemljepis, 1 službeno mesto za stenografijo, strojepljenje in telovadbo s prejemki, ki so določeni za profesorje, odnosno za predmetne učitelje, oziroma za učitelje večšine, srednjih šol, poleg pripadajočih dražinskih dokladov. Honorarji za nadure so isti kakor na drugih srednjih šolah. Za profesorje, oziroma učitelje jezikov in realij pridejo v poštev tisti, ki imajo usposobljenost za srednje šole ali pa specialno usposobljenost za trgovske akademije ali dvorazredne trgovske šole. Za komercialiste pridejo v poštev kompetentni, ki se izkažejo z usposobljenostnim izpustom za I. skupino na dvorazrednih trgovskih šolah, potem tudi neizprani kompetentni kot namestniki učiteljev: diplomirani absolventi trgovskih visokih šol in trgovskih akademij s predpisano prakso. Za učitelje večšine pridejo v poštev tisti, ki dokažejo potrebno usposobljenost. Prošnje, naslovljene na ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelke v Ljubljani, naj se vložijo do dne 30. avgusta 1923. Prošnje, ki niso v državni službi, morajo priložiti uradno zdravniško in navedbo neizpranele.

× Hranilnica in posejilnica v Smarju pri Jelšah ima svoj izredni občni zbor v ponedeljek dne 27. avgusta ob 14. uri v posejilniški pisarni. Dnevni red: 1. poročilo načelnika; 2. izpovedba pravil; 3. slučajnosti. — Ako občni zbor ne sklepčen ob 14. uri, se vrli eno uro kasneje drugi občni zbor ob vsaki številu članov z istim dnevnim redom.

× Obrtna zadruga na Vrhniki naznanija, da se vrli protestni shod za preveljavljene obrtnike in trgovce dne 13. avgusta ob 8. uri popoldne v zadrugi pisarni.

× Zahvala. Vsem, ki so se me ob moji 50-letnici učiteljevanja in posebno t. ob proslavi te 50-letnice, katero je priredil »Zirovnikov zbor« v št. Vidu nedeljo dne 5. avgusta pri »Slapem J. nezno«, tako prijazno spomnili, se te potom prav toplo zahvaljujem. — J. K. Zirovnik.

Politični odmevi

"Negativni" vodilni nagibi Male antante?

Italijanski tisk je med drugim očitali Male antanti, da večeje njene člane v skupno zvezo samo negativni momenti. Tak oditek niti na splošno ni — oditek, kakaj vse, tudi velike politične zveze, so se izvirale v svrbo obrambe pred skupnimi nasprotniki. Veliki trojni sporazum, ki se je leta 1914. postavil proti Nemčiji ter Avstro-ogrski in njiju traktatom, kaj je bil drugega nego zveza z negativnimi cilji, s cilji obrambe zoper imperijalistične cilje pangermanizma berlinske centralne. Kaj moremo trditi, da je pozitivnega vezelo predvno absolutistično carsko, skozinskoz agrarno Rusijo in demokratsko, agrarnoindustrijsko, vladno kulturno francosko republiko? Vezala ju je le "negativna" črta, čut skupne nevarnosti pred Nemčijo, ki je bila enako opasna obema. Samo iz negativnega momenta je izšla Francija ruskega zavezništva in samo valod enakake položaja, iz čistega nasprotnosti, je k dvojni zvezi rusko-francoski zvezi pristopila še Anglija.

Ako bi analizirali motive raznih drugih mednarodnih držav, bi našli v vseh slično stanje; povečal bi našli v osrednjem negativne momente, ki silijo države v skupno zvezo. Svaha lastne varnosti pred skupnimi sovražniki, sosedji, skrb za obstoj pred sovražnimi tendencami sosedov, to so nagibi, ki so osrednji vzrok takih zvez.

Kakšne pozitivne nagibe pa bi nam nasvetovali rimski učitelji? Mar svrha zavajanja sosednih ozemelj, kar vendar ni nič drugega kot imperijalizem, ki mu etično gotovo ne gre prednost pred "negativnimi" momenti. Mar tak sacro egoizmo, kakor ga je proklamirala rimska diplomacija, predno je vstopila v veliko vojno. Egoizem, državni, je osnovni motiv vsakršne zunanje politične akcije; s tem, da ga proklamiramo za svetega, ni postal etično prav nič več vredni. Italijani so pri tem seveda mislili na sveto dolžnost osvoboditi one Italijane, ki so se nahajali pod gospodstvom tujca-Avstrije. Toda prav slična skrb žene države Male antante v skupno zvezo, to je skrb, da ne zmagajo zopet madžarsko-nemška ali habšburška reakcija v Podonavju ter ne spravi zopet v narodno sužnost naših jugoslovanskih rojakov. Ta namen ima vendar zveza Male antante; ako bi s te strani ne služili nevarnosti za svojo mlado nacionalno svobodo, bi Male antante sploh ne bili osnovali.

Po tem načelu, da je skrb za nacionalno osvoboditev, sacro egoizmo, moramo skrb za osvoboditev zaslužnjega slovenskega primorja ter istre izpod italijanskega gospodstva smatrati za svojo sveto dolžnost. Kje je tedaj ona moralna upravičenost, s katero bi mogli Italijani oditi karkoli "negativni" vodilni nagibov Male antante?

Poljska in Mala antanta

Male antanta je ustanovljena v svrhu čuvanja nad določbami mirovnih sklepov, ki so ustanovili današnje teritorialno, politično in vojaško stanje v podonavskem delu srednje Evrope. Avstrija in Madžarska morata izpolnjevati obveznosti, ne smejo dobiti sopot Habšburgovec na vlado itd.

Ta del programa Male antante resnično ne more biti velikega pomena za Poljsko. Poskušamo objektivno premočiti stvar in našli bomo, da večeje Polja-

ke in Madžarske že od nekdanji prijateljske zveze. V madžarski revoluciji l. 1848. do 1849. so bili predvsem poljski generali, ki so omogočili organizacije revolucionarne vojske; poljski dobrovoljci so se v madžarskih vrstah bili nadvse hrabro. To in marsikaj drugega je povzročilo, da so obstojale do najnovjših dogodkov krepke simpatije med Madžari in Poljski. Spornih zadev med obema narodoma ni takorekto nikakih; meja na Karpatih je za obe strani zadovoljiva. Vezala jih je v bližnji preteklosti mržnja do Rusov; Madžari so se zadnjih sto let vedno bili ruske invazije preko Karpatov; Rusi so bili zanje oni strah, ki bi mogel osvoboditi Slovence izpod oblasti Pešte in si hkrati podvreči Madžarske same. In l. 1849. bi bili Madžari sami zmagali Avstrije, da niso prišli Rusi na pomoč, kakaj žele Rusi so udušili madžarsko samostojnost.

Vse avstrijsko - madžarsko zunanjo politiko so v zadnjih desetletjih vodili Madžari in alcer s izrazito protirusko osjto. In koliko so si od te protiruske smeri obetali Poljski, še ni pozabljeno. Saj so na to karto stali glavne nade za obnovo Poljske. Če tedaj vzamemo v račun izrazito rusofilske smer češke in jugoslovanske politike, bomo razumeli, da si v Varšavi od te smeri ne obetajo koristi, marveč bi jim v tem pogledu bila simpatičnejša — Madžarska kot ozadje poljsko-rumunski protiruski zvezi.

In glede razmerja do Avstrije so stvari slične. Z avstrijskimi Nemci Poljski niso imeli nikdar resnih konfliktov; Nemci so jim faktično prepustili Galicijo v popolno prevlado, Poljski pa so ostali Avstriji teoretično in praktično smatrali takorekto kot inozemstvo. Ne pozabimo, da so bili naposled na Dunaju že pripravljeni resignirati na Galicijo.

Pod temi prevdarki bi tudi razumljivo, da bi navsezadnje niti povratek Habšburžanov na madžarski ali madžarsko-avstrijski prestol za Poljsko ne bil poseben nevaren dogodek. Kajti prav lahko si je misliti, da bi se med novo habšburško državo in Poljsko stvorilo ožje prijateljstvo, ki bi ju obe šteli tuji pred — morda zavezno — Nemčijo.

Balkan in balkanska nasprotja Poljske niti najmanj ne zanimajo; tu nima Varšava nikakih interesov.

Preostane pa kot najvažnejše — razmerje do Nemčije. Došli bi Madžari in avstrijski Nemci mogli Poljski postati celo prijatelji in zavezniki, pa je popolnoma obratno s rajhovskimi Nemci. Med njimi in Poljski je nepremostljivo nasprotje, že v mentaliteti, v tradiciji, že posebno pa valed teritorialnih sprememb po zaključku velike vojne. Strelja, Poznanj, zapadna Prusija s Gdanskim, vse te dežele, ki jih je Poljska dobila na račun Nemčije, ostanejo trajno globok prepad, ki bo ločil obe državi. Kajti v imenovanih pokrajinah je povsod jako močan odstotek nemškega prebivalstva, mnogo pa je bilo tudi nezavednih Poljakov, politično nemško orjentiranih, tako da so smatrali Nemci te dežele že kot popolnoma svoje. Gotovo je, da bo računala bodoča Nemčija njih osvoboditev kot eno svojih glavnih nalog. Vrh tega smatrago Nemci v rajhu Poljsko kot eno na znotraj najslabših, najmanj stabilnih novih držav, ki jo v zvezi s enakozainteresirano Rusijo ne bo pretežno preinagati in razdeliti.

Proti tej Nemčiji, da — proti njej bo do Poljski vedno iskali zavezništva. Sedaj ga imajo v močni Franciji in — Poljska šteje nič manj kot blizu 20 milijonov prebivalcev — se čutijo v zvezi s francosko armado popolnoma dovolj zavarovane.

Prav tako kakor se čutijo napram Rusiji zaenkrat dovolj zaščitene v zvezi s Rumunijo. Mala antanta pa ji kot celota ne na eno, ne na drugo stran ne more nuditi pomoči, vsaj vojaške ne.

Za sedaj, dokler sta Nemčija in Rusija tako slabi, naravnost brez moči — je Poljska v resnici dovolj zavarovana in njena politika bi se, s staljša narodna obramba, s vstopom v Male antanto ne spremenila bistveno.

Popolnoma drugačen položaj pa bi nastal, ako bi se Nemčija oprostila spou mirovnih določb, ako bi si pridružila Avstrijo, kar bi imelo za posledico tudi priključek Madžarske. Tak preobrat bi mogel biti Mali antanti enako nevarno kakor Poljski, tu bi nastali skupni interesi, ki bi zahtevali skupno fronto. Toda taka opasnost za enkrat še ni aktualna, zato tudi ne tvori osnove politični orjentaciji, razen v toliko, v kolikor ravno uspešna protiberlinska politika predstavlja onemogočenje take katastrofalne spremembe. Tu pa je Poljska itak lreprok udeleženca.

Tak je danes položaj glede Poljske. Pri tem teritorialnih sporov s Češko-slovvaško niti nismo omenjali, dasi ravno sedaj vprašanje Javorine jako otežuje prijateljske stike. Preostajalo bi tedaj, da se Poljska druži s Malo antanto v toliko, v kolikor jo nato navaža zveza s Francijo in pa v kolikor taka alijansa v mednarodnopolitičnih, gospodarskih, finančnih problemih ojačuje poljsko stališče. In videli smo že, da se je za te zadeve ustvaril skupni nastop Poljske in Male antante in to z uspehom, in se bo mogel razširiti v tesnejšo zvezo.

Vendar je v tem obsegu, v tem diplomatskem delokrogu mogoče tesnejše sodelovanje Poljske s Malo antanto, kajti Evropa ima v današnji vsestranski razsvetlosti toliko problemov, v katerih je Poljska zainteresirana paralelno s Malo antanto, da je skupni nastop, ki bistveno poveča diplomatsko silo, naravnost nujno potreben za obe strani.

Balkanski blok?

V zadnji dobi se pojavljajo zopet glasovi o balkanskem bloku, ki naj bi se osnoval na novo. Te vesti prihajajo v zvezi s stremiljenjem Grčije, da se pridruži Mali antanti.

Gotovo je, da bo gledala Grčija na to, da se nasloni na katerokoli politično skupino v evropski politiki. Doslej, to se pravi po zaključku svetovne vojne, se je Grčija dala voditi le po svojih protiturskih interesih, ki so jo silili zanemarjati balkanske zadeve in jo obratili proti vzhodu na malouzijsko stran. Tu pa je prišla v območje francoske in angleške orjentacije politike in njeni uspehi so bili razen od lastnega orožja odvisni od diplomatske igre Londona in Pariza.

Sedaj je poglavje malouzijske grške politike zaključeno in Grčija se vrača zopet na Balkan, kjer se nahaja zopet težišče njene politike. Položaj njen pa je tak, da si mora s zavezništvi zasigurati svojo eksistenco in svoje meje.

Njeni sosedje so Turčija, Bolgarija, Jugoslavija in Albanija, preko morja pa zopet Turčija in Italija. Na Turčijo meji le na spodnji Marici. Vendar za premočiranje grške vloge na Balkanu ni najvažnejše vprašanje razmerja do Turčije, marveč do Bolgarije. Kakor je za Podonavje Madžarska oni isti duh, ki nosi v sebi kal za ogrožanje miru in današnjega stanja, tako je za Balkan Bolgarska še vedno oni kot, odkoder diha nemir in opasnost preobratov. Kolikor bi Bolgarija sama ne bila dovolj močna, pomagajo njeni somišljeniki v sosednjih deželah, predvsem agresivna bojovna organizacija bolgarskih kredentistov. Rumunija, Jugoslavija in Grčija imajo vse enake interese na tem, da ostane na Balkanu da-

nanje stanje; te države bodo tedaj stavale na tem, da izpolni Bolgarska vojne obveznosti. Faktično bdiša nad tem že Jugoslavija in Rumunija, pri čemer jim grška pomoč ni bistveno potrebna, odveč pa seveda kljub temu nikakor ne. V tem okviru je tedaj pristop Grčije k Mali antanti jako mogoč in tudi zaželjen, hkrati pa bi tvorila zveza imenovanih treh držav ogrodje novega balkanskega bloka.

Politični sentimentalneži pravijo, da bi morala balkanska zveza obsežati vse balkanske države. To nikakor ni potrebno, dasi bi bilo želeli. Treba je namreč imeti pred očmi, da je več vredna zveza manj številnih, toda enako zainteresiranih držav, nego blok mnogih držav, ki pa imajo različne interese.

V kakem razmerju bi bile do takega bloka n. pr. Albanija ali Turčija, je še povsem negotovo, glede prve posebej. Da bi Turčija stila na zapad preko doline Marice, ni verjetno; v sedanji posesti pa zagraja Bolgariji najprikladnejšo pot na Egejsko morje. Ako upoštevamo samo balkanske zadeve, ni verjetno, da bi bila Turčiji simpatičnejša ojačena Bolgarija nego sedanja Grčija; odločilna pa je celokupna evropska politična situacija, ki bi tudi Turčijo dirigirala bodisi na eno ali drugo stran.

V Bolgariji sami pa se mora notranji položaj najprej razčistiti, predno se more govoriti o vlogi te države pri eventualnem novem balkanskem bloku.

Kakor vidimo, je potreben pristop Grčije k zvezi malouzijskih držav njej sami, zato mora ona najprej izpolniti zato potrebne predpogoje, to je rešiti problem solunske zone, in v novih volitvah pokazati svojo notranjo politično strukturo.

Kulturni pregled

Med revijami

Prejeli smo pred dnevi zagrebški *"Literarni pedestal"*. Stvor je izšla že v začetku drugega četrtletja in takrat so podarjali hrvatski listi, da se *"Pedestal"* ni rodil spontano, temveč iz nekake literarne namišljenosti. Včasna *"L. P."* to potrjuje. V reviji ni noben takega, kar bi jo opravičevalo do eksistence nad drugimi hrvatskimi časopisi. *"Pedestal"* ni nov po vsebini, zaradi oblike pa mu menda nihče ne bo priznal primata, dasi ga po potrti dragocenega papirja zasluži.

"Jugoslovanske Njive" leži pred nami 3. številka 11. letošnje knjige. Vsebina: Stanko Tomasič: Crni vrh; Vlad. Nazor: Sedem sonetov; dr. M. Prelog: Kultura renesanse; Ivo Veikanič: Moj ministarski program; dr. A. Borac: Koncentracija duha; Br. Mošić: Belčev pravopis; Krešimir Kovačić: Naše novinarstvo i novinarske organizacije. Umetnost; nauka; prosveta.

"Savremenik" za junij in julij je izšel v skupnem zvezku. V uvodniku razpravlja esejist Artur Grado o *"Paradoksih naše slobode"* ter prihaja do zaključka, da bomo Jugoslavlani samo v kulturi dosegli nekaj velikega in samoniklega. Politično po sodbi pisca nismo bogato obdarjeni; od sodobnih plemen so državotvorni geniji samo Anđelko. — Dragutin Domjanić priobčuje pod naslovom *"Jutra"* dve ljubki pesmi, Jela Spridonović-Sović objavlja dva soneta, Slavko Butušić *"Pjesmu caru Jazonskomu"*. Miroslav Križna piše novelo: *"Vražji otok"*, Dragan Bubičić je iztrgal iz svojega romana eno poglavje, Božo Lovrić daje *"Četiri priproste pjesme"*. Frano Alfirević publicira pesem *"Bijeg"*, Ahmed Muradhegović pa novelo *"Mizantrop"*. Felton je bogat kakor vselej. Vsebuje med drugim Nebojevo zapiske o prirodi in človeku, donesek o moskovskem komornem gledališču Tairova,

— *Francosko odkrivanje italijanskih ministrov za vojno in mornarico*. Francoska vlada je podelila italijanskemu vojnomu ministru Diazu to misel, da mornarico Thaum di Revel najvaja red vojaške kolonije.

— *Naslednik prezidenta Hardinga*. Calvin Coolidge je najsiromahnejši od vseh dosedanjih predsednikov Unije. Denarne razmere mu ne omogočajo, da bi plačeval za stanovanje več nego 80 dolarjev na mesec. Sin Hardingovega naslednika je navaden delavec in skuša doseči primerno družabno stopnjo po vzoru znane ameriške prakse self-made-menov.

— *Kriza v italijanski popularski stranki* še ni vrela konca. V zadnjih dneh sta odstopila senatorja Saint Just in Pamestini. Z izstopom teh dveh senatorjev, ki sta bila odlična predstavnika popularske ideologije v Italiji, je kriza v vrstah italijanskih klerikalcev še bolj globoka in popolna.

— *Dve habšburški nadvojvodnji* izgubni z Dunaja. Te dni sta habšburški nadvojvodnji Elizabeta in Gabriella prispele na Dunaj pod prevezo, da se hotela dati preiskati od tamkajšnjih zdravnikov. Polleija, ki jo bila o prihodu vojvodinj obveščena, je obe pozvala, naj se takoj odstranita iz Avstrije. Ker je bil tisti dan na madžarskih železnihh žakaj, sta vojvodnji morali zapustiti avstrijsko prestopnico v avtomobilu, s katerim sta se vrnila na Madžarsko.

— *Sporazum med Ameriko in Turčijo*. V pondeljek je bila v Ovcyju v Švici podpisana turško-ameriška trgovinska pogodba. V sporazumu so se določila načela za normalne odnose med obema državama.

o produktivni umetnosti in genetični metodi moderne estetike, o antologiji itd. V *"Polemiki"* se obrača pisatelj Dinko Šimanović proti napadu g. Marka Cora v oceni romana *"Porodica Vinčić"*. Tudi drugi prispevki so zanimivi in vredni, da se ne prezrejo. *"Savremenik"* je glasilo *"Društva hrvatskih književnikov"*, izhaja mesečno v Zagrebu, Knjižničeva ulica 7. In stane letno 150 Din.

Izbrani spisi dr. Janeza Ev. Kreka. Društvo, ki nosi ime velikega pokojnika Kreka, si je postavilo za nalogo, da polagoma izda tudi Krekove spise. Pravkar je izšel teh spisov I. zvezek. Uredil ga je Ivan Dolenc ter vanj uvrstil razno gradivo iz Krekovih mladih let. Poleg življenjepisa se v pričujoči knjigi nahaja Krekova dijaška korespondenca, Krekove pesmi, nekatere povesti in listki. Za proizvedevalca naše politične zgodovine zanimivi doneski. Brošura krasj več slik, prav vspešno reproduciranih fotografij. Cena knjigi 45 Din. Razprodaja jo ljubljanski *"Nova založba"* na Kongresnem trgu 19.

"Olanta" Pod tem naslovom je izšla v Ljutomeru knjižica, obsegajoča prevod peruanske drame v treh dejanjih. Dramo je po neki nemški prestavi priredil dr. Karl Grossmann, odvetnik v Ljutomeru. Snov za dramo izvira iz 15. stoletja, ko je peruanski kralj Inka Pačakutek ustanočil veliko agrarno državo na obalah jezera Titi-Kaka v Južni Ameriki. *"Olanta"* je izšla v samozaložbi dr. Grossmanna, natisnila pa jo je tiskarna *"Paninonla"* v Gornji Radgoni. Brošura stane 8 Din, po pošti 50 para več.

Izpremembe v upravih jugoslovanskih gledališč. Upravitelj beogradskega narodnega pozorišča g. M. Grol je pred kratkem obiskal več gledališč ter je po nalogu prosvetnega ministristva izvršil potrebne rekonstrukcije v gledaliških

Arkadij Averčerko:

Pogovor v šoli

Ne da se reči, da bi bila dva sovražna tabora. Ne, bila sta samo nasprotna tabora. Dva tabora, ki se ne razumeta. Dva tabora, prizanesljiva drug do drugega.

En tabor je obstojal iz visoke, blede učiteljice *"deške"* in dekleške šole, drugi tabor pa je bil po številu nekoliko večji. Bilh jih je kakih dvajset glav, ostrizenih ali pa opremljenih z drobnimi kiticami, sklonjenih nad starimi šolskimi klopmi... Vse glave so bile nagnjene na levo, kakor da bi jih kdo vse na isti način izpahnil, v vse jezike so se zagrizli majhni mišji zobčki, Rjuhnu Andreju je pa od zanimanja celo tanka, dolga silna prižlezla iz ust.

Skripanje črtalnikov, duh po napoli suhem črnili in vzdihovanja — nekatera od počivanja, nekatera od napanjenja in naperjenosti — to je bilo vse, česar je bila polna velika, mračna soba.

Za odprtim oknom, do polovice pozlačeni s solncem so se zibale stare akacije. V logu se je vročekrvna in urna ptičica tako zadrla, da so se kar zbalj zanj — hipoma pa jim je zastalo srce. Doleč s potoka so se čuli kriki kopajočih se otrok, z neba so pa sevali solnični žarki, prijazni, topli kot materina roka, ko boža svojega ljubljence po glavič. Za vraga, tako lepo leti Zažvižgal bi, zakričal in stekel s prašne sobe tihše šole kakor ore, — letel bi po ulici, zaspani od vročine, in skakal kot še nikoli.

Toda to se ne sme. Treba se je učiti. Sredi splošnega ustvarjalčevega dela je nepričakovano šinilo Kružilkov Kapitono v glavo usodepolno vprašanje: *"Čemu se je treba pravzaprav učiti? Ali le to v resnici potrebuje?"*

Kružilkov Kapitono je pogumen človek, ki mu ne zmanjka besed.

"Zakaj se pa učimo?" je vprašal in kljubovalno zrl v učiteljico, ki je hodila po *"azredu"*.

Njegove oči so se izbočile in zaokrožile deloma iz radovednosti, deloma iz strahu, ker si je upal zadati tako nadležno vprašanje.

"Za Boga, čuden človek si ti," se je nasmešnila učiteljica in ga pogledala s svojo mehko dlanjo proti upirajočim se lasem. *"Kako zakaj?"* Da bi bili razumni, izobraženi in da bi si pridobili ugled pri drugih.

"Kaj pa, če se ne bi učili?"

"Potem ne bi bilo nobene kulture."

"Kakšne kulture?"

"No... to je tebi težko povedati. Najbolje bo, če razložim na primeru. Če bi bil kdo od vas v New-Yorku..."

"Jaz sem bila," je nekdo visoko zapiskal čisto pri steni.

Vsi so se začudeni obrnili proti tej pogumni potovalici. Kaj je? Od kod?

Najbrž se nahaja po šolah poseben šolski škrt, ki se vrti med šolskimi klopmi in počenja vsake vrste neumnosti, ki jih potem zvali na popolnoma nedolžne učence...

Najbrž je sedaj on potegnil Nataljo Paškovo za drobčkano kitico, jo sunil v rebra in ji zasepetal: *"Reci, da si bila, reci!"*

In ona je rekla.

"Natalja Paškova, lagati je grdo. No, kdaj si bila v New-Yorku? S kom?"

Natalja bi se rada udrla v zemljo; resnično jo je sunil škrt, naj to reče; toda beseda je kot ptič. Enkrat zletel, potem je pa ne ujameš več.

"Bila sem... Prišel je, da sem bila... Predvčerajšnjem... z očetom."

Laž, debela laž: očeta sploh nima, pred včerajšnjem je bila v šoli, kakor je da-

nes, in do New-Yorka je tri tedne vožnje.

Natalja Paškova je bila lahko in nepristransko postavljena na laž pred vsem razredom; jokala se je in krogomrog so se ji posmehovali. Od sramote je bila popolnoma zmešana, bilo ji je vroče in ni vedela, kam bi se dela.

"Torej vidite, otroci: Če bi bil kdo od vas v New-Yorku, bi videl velikanske večnadstropne hiše, na stotine žvižajočih tramvajskih vozov, elektriko, velika dvigala in vse to je za zaslugi kulture. Zato, ker so prišli izobraženi ljudje. Ali veste, koliko let je staro to mesto? Poldrugsto let — nič več!"

"Kaj je pa poprej bilo tam?" je vprašal Rjuhnu Andrej in vzravnal svoj od sedenja sključen hrbet tako, da je glasno zahreščal, kakor da bi bil kdo orehe zagnal po tleh.

"Poprej? Sedaj pa primerjajte s tem, kar je bilo poprej! Poprej je bil tam neprehoden gozd, čezmacev preprečen s slakom. V gozdu so bile razne divje zveri, panterji, volkovi; ponekod je prehajal gozd v divje poljane, ki so se po njih podili velikanski jeleni, bizoni, divji konji... Razen tega so se podili po gozdu divji in poljanah indijanci, ki so bili strašnejši od divjih zveri; pobijali so drug drugega in tudi belokožce ter jim slačili kožo. Sedaj pa primerjajte, kaj je bolje: divje poljane in gozdovi z zvermi, ali široke ulice, tramvaj, elektrika in niti sledu o divjih indijancih?"

Učiteljica je v eni sapi ustrelila to tirado in se je zmagovalno ozrla po sobi, češ, ali sem vas?

"Zdaj vidite, deca... In sami presodite, kaj je bolje — kultura ali tako življenje?" Na vidli št. Kružilkov Kapitono...

Torej povej, kdaj so bolje živeli, takrat ali zdaj?

Kružilkov Kapitono je vstal in po kratkem obotavljanju zabrenčal kakor majniški hrošč: *"Dagrad boljše."*

"Kaj?!" Ampak pomislil vendar, čudak: Poprej je bilo slabo, ni bilo nobenih udobnosti, povsod zverine, indijanci, dandane pa hiše, tramvaj, dvigala... No, kdaj je bilo bolje, takrat ali sedaj?

"Dagrad."

"Ah, ti za božjo voljo... No, pa ti povej, Poltorackij, kdaj je bilo bolje, poprej ali sedaj?"

Poltorackij je pogledal učiteljico izpod čela in nezaupno (boječ se, da dobi petico) ter je z gotovostjo rekel:

"Poprej je bilo bolje."

"Ah, moj Bog! Silznjakov, Gavrilji!"

"Boljš je bilo. Poprej."

"Prvič, ne bolj, ampak bolj. Ampak otroci, ali vam v glavi mrči ali kaj?"

"Čemu pa so hiše?" je cinično vprašal debeli Pitjukov.

"Kako čemu? Kje boš pa spal?"

"Kaj pa ob grmadi? Zavleješ se v odejo in spiš kolikor hočeš. Ali pa zlezeš v voz. Take vozove so imeli. Sedaj pa če misliš: hiše!"

Pogledal je učiteljico nič manj zmagovalno, kakor je do takrat ona gledala.

"Toda brez elektrike; tema je, strah." Semjon Zavoldajev je prizanesljivo pogledal razjarjeno učiteljico...

"Tema? Čemu pa je grmada? Drv je mnogo — kurš kolikor hočeš. Podnevi je pa že itak svetlo."

"Pa pridejo zveri."

"Treba je postaviti čuvala s puško, pa ne pridejo..." Stara reč.

"Od zadaj se pa prikrađejo indijanci, pograbiho čuvala in vas..."

"Z indijanci se lahko sporizkušamo."

Saj to tudi dobri, dostojni rodovi...

"Delavarski rod je," je nadaljeval nekdo od zadrž. *"Oni imajo radi bočce. V skrajnem slučaju lahko človek zbeži na mustangu."*

Ostrižene glave so se sklonile, kakor da bi jih bilo nekaj dražilo, — in glasovi so zašumeli kakor jata vrabcev na akacijinih vejah.

"Toda v vašem mestu je zmečkalo na listu nekega vratarja..." Tako je vaše mesto.

"Toda v mestu je zadnjič padel neki deček pod tramvaj..."

"Sploh je v vašem mestu dolgčas, — pa je," se je odrezal Silznjakov Gavrilji.

"Vi otroci ste zlobni, — saj se vidi, da še niste bili v gozdu med divjimi zvermi — pa je."

"Jaz sem pa bila," je zapiskala Natalja Paškova, ki je šolski škrt ni pustil pri miru.

"Laže se," so zavpili nevoščljivi jeziki. *"Kadar blekne, se laže. No, če si bila — zakaj te pa niso zverj pojedle — povej!"*

"Mar jim je vsak ostanek," je strupeno zamrmral Kružilkov Kapitono.

"Kružilkov!"

"Kaj se pa ona... Saj ste sami rekli, da je lagati greh. Laže, prisežem, da veš čas laže."

Vseeno poslušajte, vi me najbrž niste razumeli... No, kako je mogoče reči, da bi bilo poprej bolje, ko imamo sedaj kruha, surovega masla, sladkorja in poltice, poprej pa vsega tega ni bilo.

"Potiče!"

Udaroc je bil zelo močan in oster, toda Kružilkov Kapitono si je hitro zopet opomogel.

upravljanje. Izpremenjen v gledališki upravih bo več. Zaenkrat stoji, da se zamjenjati upravitelja gledališča v Skopiju in Novem Sadu.

Četvrti mesec gledališča. V petek, dne 10. t. m. se vrši ob pol 21. v prostoru gledališča sestanek dosedanjih igrala in igralcev ter vseh onih novih sotrudnikov, ki hočejo igrati v sezoni 1923/24. Zanimanje za gledališke predstave je že sedaj veliko. Oglasilo se je že mnogo novih abonementov na lože. Vsi se tega pravi uprava mestnega gledališča, da se takoj javijo stari reflektanti, ker se namerava uvesti v slučaju potrebe abonema A in B.

Gledališka igrala ga. Nina Vovra. Glavnica zagrebskega gledališča, se dogovarja z gledališčem v Osljeu radi stalnega gostovanja v osijejski dramati. Odlična umetnica je na osijejskem odru ponovno gostovala že lani.

Turneja petrogradskih akademskih gledališč. Akademski gledališča v Petrogradu so se letos odločila za turnejo po svetu, kateremu hočejo pokazati višino gledališke umetnosti v Rusiji pod sovjetsko vlado. Gostovala bodo skoro v vseh evropskih državah.

Anton Vodnik: Vigilije. Mladi naš pesnik Anton Vodnik je pod naslovom »Vigilije« izdal drugo zbirko svojih pesmi. Knjiga stane 12 Din in je naprodaj v vseh knjigarnah.

Slavko Jesić: »Brak male Ra«. Zagrebški »Vijenac« je izdal v svoji nakladi roman mladega hrvatskega pisca Slavka Jesića »Brak male Ra«. Snov romana je zajeta iz navadnega življenja. Cena knjige je 30 Din.

Uspes komponista »Jenuše« v Salzburgu. Te dni so bile v Salzburgu mednarodne produkcije komorne glasbe. 6. t. m. je izvajala med ostalim programom vijolična sonata češkega skladatelja L. Janočka. Komponist je s svojim umo-

tvorom dosegel popolni uspeh in svestranjsko priznanje. Prihodnji koncert mednarodne komorne glasbe se bodo vršili v Pragi meseca maja prihodnjega leta.

Ujedinjenje ruskih književnikov v Zagrebu. Ruski književniki v Zagrebu so se ujedinili v skupino, ki bo prirejala javna predavanja, na katerih se bo čitala literatura. Prvi literarni večer se je vršil že 4. t. m. Uvodni govor je imel ob tej priložnosti Nikolaj J. Pedorov pod naslovom »Literarne sanjarije«.

Jubilej Rahmaninova. V polovici julija se je vršila v mnogih ruskih mestih proslava glasbenika Rahmaninova. Rahmaninov se, kakor znano, sedaj nahaja v Ameriki, kjer ga poznajo kot enega največjih sodobnih umetnikov na glasovirju ter obenem kot genialnega skladatelja, ki spaja subtilne občutke komponistov Čajkovskega z levjo silo Skrijbina.

Smrt odlične ruske gledališke umetnice. V Moskvi je umrla članica »Malega teatra« Nadežda Aleks. Njikuljiva, odlična igralca. Njena umetnost je bila tako prečiščena in samostojna, da je Ostrovski napisal celo vrsto komedov z ulogami natisnjenimi za Njikuljino. Najboljše kreacije Njikuljine so bile v Vorova »Burji«, Ana Andrejevna v »Revizorju« ter nekatere vloge v gledaliških komedijah N. Dančenka.

Italica v Poljski. Pod naslovom »Italica« je začela v Poljski izhajati biblioteka, ki si je postavila za nalogo popularizacijo boljših del italijanskega slovstva med Poljake. V zbirki so dosedaj izšli spisi Boccaccia in Sem Benellija.

Nov roman Gerharda Hauptmanna. G. Hauptmann je nedavno izdal nov roman z naslovom »Pantom«. Snov je vzeta iz življenja židovca ubijalca, ki se je v zaporo preporodil in očistil. Romanu kljub Hauptmannovi pripovedniški spretnosti očitajo tehnične napake in zlasti nedostajanje psihološke motivacije.

vas pred sokolski dom. Na čelu spreveda je jezila sokolska konjenica, za njo godba dravske divizije, nato 6 sokolskih praporov, zastopnika JSS., starešinstvo G. S. 2. in gostje. Za naraščajevim praporom iz Radovljice so se uvrstila ženska in moška deca, potem ženski in moški naraščaj, za tem pa članice in člani v kroju. Zadnji v sprevedu so korakali vsi oddelki domačega društva na čelu jim sokolska godba z Jesenice. Zaključila je povorko zopet sokolska konjenica in 11 konjenikov v narodnih nošah. Spreved, ki je nudil lepo sliko, je bil na mnogih mestih viharno pozdravljen, iz nekatere hiše, ki so bile bogato okrašene s cvetjem in zastavami, so se usipale svetilke na Sokolstvo. Na potu, kjer se je vila povorka, je bilo postavljenih več slavolokov s primernimi sokolskimi napisi. Pred sokolskim domom se je zbralo čez 600 Sokolstva v kroju in veliko civilnega občinstva, tako da je bil obsežen prostor docela napolnjen.

Prvi je pozdravil Sokolstvo župni starosta br. dr. Šemrov, za njim pa je v krasnem govoru razvijal dolžnosti in naloge Sokolstva br. dr. K. Šavnik, delegat ministrstva financ iz Ljubljane, ki je kot otrok preživljal svoje mlade dni na mestu, kjer se danes dviga novi sokolski dom. V imenu starešinstva JSS. je pozdravil br. Vilko Turk. Zastopnik gorenjskih kmetov g. Ažman je vzpodbujal navzoče k medsebojni ljubezni in delu za ujedinjeno domovino. Končno je društveni starosta br. Lev Mataja v vznesenih besedah otvoril novo stavbo in izročil ključje društvu gospodaru br. Kriznarju, ki je objubil, da hoče vestno in skrbno čuvati sokolski dom, ki naj bo zbirališče in zavetišče vseh naprednih vaščanov. Vsi govori so bili sprejeti z velikim navdušenjem in pritrditvami. Godba dravske divizije je zaigrala državno himno, nakar si je Sokolstvo in občinstvo ogledalo dom, ki je lično izdelan in ima v prizidku lep gledališki oder s krasnimi kulisami, delo gledališkega mojstra Skrušnjaja iz Ljubljane.

reditelj. Naj se započelo čeno nadaljuje z enako in neumorno delavnostjo, da se bo število članstva še bolj pomnožilo in da bo sokolska telovadnica čimprej premajhna.

Naš boj za lastno državo

Jugoslovensko Sokolstvo v zadnjem času s posebnim poudarkom omenja v svojem programu idejno ter prosvetno stran svoje organizacije. Že ob ustanovitvi Jugoslov. Sokolskega Saveza v Novem Sadu se je razpravljalo o prosvetnem delu v Sokolstvu, pa tudi na poznejših glavnih skupščinah v Mariboru, v Osljeu in Zagrebu je bilo na dnevnem redu to vprašanje. Toda organizacija prosvetnih odsekov ni prišla v pravi tir, manjkalo je pravega in točnega programa, pa tudi sestava prosvetnih odsekov ni bila jasno fiksirana. Šele decembra preteklega leta se je deloma po vzorcu češkega Sokolstva osnoval Savezni prosvetni odsek, ki je zavzel točno stališče, ki ga naj imajo prosvetni odseki v sokolski organizaciji. Izhodišče prosvetnega dela bodi telovadnica, ki je tudi žola telesne vzgoje; ta in duševna vzgoja naj bodeta v naložbenem stiku. Savezni prosvetni odsek pa ni zavzel samo stališča glede reorganizacije prosvetnega dela, ampak je dal tudi takoj navodila, kako naj se prosvetno delo v društvih izvrši. In na zadnji glavni skupščini J. S. S. v Beogradu dne 24. marca tekočega leta je bil referat, ki ga je podal predsednik br. dr. Murnik, odobren in sprejet. Savezni glasilo, Sokolski Glasnik pa je priložil podoben načrt za kratka predavanja, ki jih morajo izvršiti prosvetni odseki v telovadnicah za vzgojo sokolskega članstva. Sto takih tem za predavanja čitamo v Sokolskem Glasniku. Obilo gra diva, sistematično urejenega in po večini z navedbo virov, kjer naj predavatelj črpa podatke za snov, ki naj jo predela. Med temi naslovi najdemo pod št. 52. temo: Sokolstvo in jugoslovenska narodna in državna ideologija.

In baš te teme smo se domislili, ko smo prečitali drobno knjižico: *Naš boj za lastno državo*, spisal dr. Maks Kovacic, izdala Sokolska župa v Mariboru. Brošurica je namenjena prosvetnim odsekom, kakor pravi uvod, in resnično jim bo jako dobrodošla za predavanje o naši državni ideologiji. Predavatelji bodo našli v njej kratek pregled, kako se je razvijala misel o jugoslovenski državi med jugoslovanskimi plemeni od leta 1848. dalje. Markantne osebnosti Jelačić, Strossmayer in Starčević nas spominjajo prvih početkov jugoslovanske ideje. Nato sledijo razne prilike, pri katerih so se pojavljale zahteve po združitvi vseh Jugoslovancev in se je priznalo edinstvo jugoslovanskega jezika. Aneksija Bosne, zagrebški veleizdajniški in Prijudnjegov proces in balkanska vojska kažejo zopet nove pojave v razvoju misli na jugoslovansko državo in strah Avstrije pred njo. Precej obširno pojasnjuje pisatelj nato delo »Jugoslovanskega Odbora«, ki je za časa svetovne vojne vršil nalogo rušilca Avstrije na eni strani ter publicistično in propagandno delo za naš narod na drugi strani. Seveda omenja tudi majniško in krisko deklaracijo. S proglasom Narodne vlade v Zagrebu z dne 29. oktobra 1918: »Danes se je ustanovila država Srbov, Hrvatov in Slovencev«, zaključuje pisatelj svoje delce.

Mariborska Sokolska župa je v kratkem času izdala več jako primernih knjižic, ki so namenjene prosvetnemu delu v Sokolstvu in med te spada tudi zadnja pod gornjim naslovom. Vse priznanje torej imenovani župi, ki se ne strši ne dela ne stroškov pri zalaganju sokolske literature, kar pri današnjih tiskarskih razmerah ni baš lahko delo. Pa tudi br. pisatelj, ki je znan kot dober sokolski prosvetni delavec, si je lahko svest za sluge, ki jo je storil s svojim delcem. Naj bi mu sledilo kmalu še kateri drugi.

Sokol I. v Ljubljani. Finančni odsek društva za zgradbo je v korist gradbene-

ma sklada malotič plačilne listke na gotilne, restavracije in kavarne. Bloki se po 25 oziroma po 50 Din. Zavedni gosti, ničarji, restavratirji, hotelirji in kavararji, sežite pridno po njih! Prijavite svoj naslov z navedbo števil blokov in vrsto (listke po 25 ali 50 par). Cenjeni odjemalci dobre plačilne bloke vsak dan med 16. in 19. uro v društveni pisarni Sokola I. na Taboru.

Slavnostna otvoritev Sokolskega doma v Središču ob Dravi Sokolskega društva v Središču ob Dravi ponovno opozarja vaa sosedna bratska društva ter Sokolstvo naklonjeno občinstvo na svetlost otvoritve svojega doma dne 15. avgusta. Po otvoritvi bo javen nastop Središkega Sokola na letnem telovadišču, za tem velika tombola, zvečer ob 8. pa v dvorani Sokolskega doma koncert Središke sokolske godbe in pevskega zbora. Zvezni vlakovi so ugodne, nočni brzovlaki proti Mariboru postojajo izjemoma tokrat v Središču!

Sokolska župa Ljubljana sporoča, da ima članstvo za zlet na Vrhniko 12 t. m. polovično vožnjo na progi Domžale - Ljubljana in Ljubljana - Vrhnika. Občajne izkaznice, ki imajo veljati za obe progi, se temu primerno izpolnijo. Če dajeno občinstvo vlijudno prosimo, da v obilnem številu poseti našo prireditel.

Sokolske društvo na Igu. Dne 15. t. m. otvoril Sokol na Igu svoj lastni novozgrajeni dom. Spored je sledeči: Popoldne: Ob 9. sprejem gostov na postaji Škofljici, kjer čakajo vozniki, nato odhod na Ig. Ob 10. skušnje za popoldanski javni nastop, ob 11. slavnostna otvoritev doma, ob 12.-14. kosilo po raznih gostilnah. Popoldne: Ob 14. pohod na kopališče na grobove pokojnih starostov br. Alojzija Minatića in br. Alojzija Cominno. Iz pokopališča obhod po vasi. Ob 16. javna telovadba, pri kateri nastopijo vsi moški in ženski oddelki. Po javni telovadbi ljudska veselica s baljo po šoto, srečelovom in plesom. Bogato opremljeni paviljoni bodo nudili vsakemu udeležniku pokrepčila. Pri vseh prireditvah sodeluje godba »Zvez jug. železnikarjev«.

Sokolski dan v Bohinju. Prihodnje nedeljo ima bohinjski Sokol velik sokolski dan. Lansko leto je onemogočil nameravano enako prireditev veliki požar, ki je izbruhnil na Bistrici na predvečer prireditve, povzročil tudi sokolskemu društvu znatno gmotno škodo in ga spravil v take finančne težkoče, da je ogrožena njega nadaljni obstoj; kajti urejena telovadnica je predpogoj za uspešno delovanje vsakega sokolskega društva. Društvo se nadeja, da posetijo njegovo prireditev tudi izven Bohinja vsi oni, ki uvidevajo potrebo krepke sokolske organizacije v obmejnih ogroženih krajih, med katere spada tudi Bohinj.

Ob obletnici naraščajevnega dne I. jugoslovanskega vsesokolskega zleta v Ljubljani so poslali številni sokolski naraščajniki iz Češkoslovanskega, ki so se udeležili tega pomembnega dne, starešinstvu Jugoslov. Sokolskega Saveza v Ljubljani razglednice iz raznih krajev Češkoslovanske. V svojih brataških dopisih se veselijo in ponosom spominjajo sokolske zaprisege, ki so jo izvršili ob predaji naraščajevnega prapora na zletnem telovadišču. S posebnim poudarkom zatrjujejo, da ne bodo nikdar pozabili na ono slovansko vzajemnost, sklenjeno med češkoslovansko in jugoslovansko sokolsko mladino, ki naj za večno tesno družbo naroda v boju za slovansko bodočnost. Naj bi isto storili tudi naši naraščajniki, ki so se preteklo leto udeležili tega sokolskega slavlja! Tozadevni dopisi naj se naslovijo na predsedstvo Češke Obce Sokolske v Pragi. Gotovo bodo take izjave vzradostile člane predsedstva COS, v naši mladini pa vzbudile veselo spominjanje na lepe dogodke ob I. Jugoslov. vsesokolskem zletu.

COS razpisuje natečaj za mesto voditelja COS. Mesto se odda za dobro leto, službo je naslopliti 1. septembra, plača po dogovoru. Za službo se zahteva župni izpiti pri predsedstvu COS.

Sokolstvo

Slavnostna otvoritev Sokolskega doma v Stražišču

Velik napredek in razveseljiv razvoj Sokolstva je dokazala Gorenjska sokolska župa preteklo nedeljo ob otvoritvi novega sokolskega doma pri svojem najmlajšem društvu v Stražišču. Pri Kranju, v Stražišču je bil doslej vsak napredni pokret nemogoč, danes stoji lična stavba, majhna sicer, a za ondote razmere dosti prostorna, da sprejme v svoje okoli vse one, ki vidijo v sokolskem delu pravi amoter za telesni in duševni napredek jugoslovanskega naroda. Sokolsko društvo v Stražišču je v teku enega leta, odkar obstoji, zbralo četo takih požrtvovalnih delavcev, ki so s svojim neumornim delom pokazali, kaj zmora sokolska misel. Vile vsem zaprekam in številnim nasprotinikom, ki so do zadnjega ovirali mlado društvo in z vsemi mogočimi šikanami skušali onemogočiti prvo sokolsko slavlje, je doživelo Sokolstvo pravi trijumf, mlado društvo in njega članstvo pa največje zadoščenje. Prepričani pa smo, da so se tudi oni omahljivci, ki so doslej le od strani opazovali sokolsko delo, prepričali, da je v sokolskem domu prostora dovolj za vse, ne glede na stan in socialen položaj, za vse, ki so res pripravljeni napredka, izobrazbe in prosvete, ki jim je mar čast in ugled vaščanov, ki so prijatelji počene in vesele družbe. Sokolsko društvo ni namenjeno samo peščici, ono želi združiti vse, ki se ne strajo nesebičnega sokolskega dela, kakoršnega je pokazalo Sokolstvo v nedeljo s svojo tekmo in z javno telovadbo. Novi sokolski dom bodi vsem občinom glasen klicar bratstva, napredka in izobrazbe, nikdar pa ne znak nazadnjaštva in sovražstva.

Z otvoritvijo sokolskega doma je bil združen naraščajski dan Gorenjske sokolske župe, obsegajoč naraščajsko tekmo in javno telovadbo. Zadnje priprave za veliki praznik so bile končane, 21 strelcov iz topičev je zadonelo po lepi rav-

nini pod Šmarjetno goro v jasno poletno noč, ko so se v soboto zvečer pojavile v vasi prve rdeče raje sodnikov-sokolov, ki so imeli sejo za naraščajsko tekmo. Veselo so plapolale zastave na mlajih, ki so obkroževali slavnostni prostor čma Pantaha, ko so udarjali zadnji udarci kladi-va v tiho noč in zadovoljno so legli k počitku utrujeni sokolski delavci, zakaj dovršili so vse, da dostojno proslave svoj dan.

Ob jutranjem svitu so zopet zbudili prebivalstvo glasni strelci, od Gašpetja sem pa so zadoneli veseli zvoki sokolske godbe z Jesenice, ki je spremljala mlade čete tekmovalcev, došle s prvim vlakom iz gorenjskih župnih društev. Kristalno čisto nebo se je veselilo mladih Sokolčev in Sokolice, ki so se zbirali na telovadišču, da v medsebojnem prijateljskem boju pokažejo svoje moči in svojo izvežbanost.

Tekma se je vršila vzorno in hitro ter pokazala, da imajo sokolska društva Gorenjske župe jako dober material in da bodo vzgojila društva prav dobre telovadce. Tekme sta se udeležili izmed moškega naraščaja v višjem oddelku 2 vrsti, v nižjem 5 vrst, izmed ženskega naraščaja 4 vrste. V višjem oddelku je dosegla prvo mesto vrsta iz Škofje Loke s 57.5 odst., druga je bila vrsta iz Kranja. V nižjem oddelku je bila prva vrsta zopet vrsta iz Škofje Loke, druga iz Kranja, tretja iz Zirov. Najboljši tekmovalci v višjem oddelku je bil naraščajnik Ankele Viktor iz Škofje Loke, v nižjem oddelku pa Ahlin Bojan iz Kranja. Pri ženskem naraščaju je dosegla prvo mesto vrsta iz Radovljice, drugo Kranj, tretje zopet Kranj, najboljša tekmovalka je bila naraščajnica Birič Elka iz Kranja, ki je dosegla 97.5 odstotkov.

Med tem se je zbralo tudi ostalo Sokolstvo iz raznih društev Gorenjske župe ter nekaj članstva iz Ljubljane, dospela je na avtomobilih tudi godba dravske divizije. Ob pol 12. se je formal na telovadišču spreved, ki se je pomikal skozi

Popokdne se je vršila na lepo okrašenem telovadišču javna telovadba. Nastopilo je 121 moške dece, 120 ženske dece, 64 moškega naraščaja, 70 ženskega naraščaja, 63 članov in 72 članice vsi z župnimi prostimi vajami, pri katerih so se posebno odlikovali člani in moški naraščaj. Šestnajstotica ženske dece iz Jesenice je nastopila v skupinskih vajah s cvetnimi lokci. Lepe in učinkovite, pa tudi dokaj težke vaje so izvajale mlade telovadke prav dobro in s primerno eleganco. Moški naraščaj iz Škofje Loke je nastopil s skupinami, ki so bile tudi lepe in brezhibno izvedene. Pri orodni telovadbi je nastopil moški naraščaj na drugo, na kozo, na dveh bradijah in v skoku v višino, ženski naraščaj pa na bradiji. Orodne vaje so bile prav dobro izvajane in naraščanju primerno izbrane, če izvzamemo nekaj veletočev na drugo, pri katerih je stal vadiatelj z razprostrtimi rokami pod drogom, kakor bi lovil z drevesa osipačoče se hruske. Stara napaka, ki se dosledno pojavlja, namesto da bi pokazala deca pa tudi naraščaj nekaj primernih in mladinski priljubljenih iger, ki smo jih popolnoma pogrešali, kar bi se na naraščajevnem dnevu ne smelo zgoditi. Na orodju so nastopile tudi 3 vrste članov, in sicer na drugo, na bradiji in v skoku v višino. Javno telovadbo je vodil društveni načelnik br. France Benedik, godba dravske divizije pod osebnim vodstvom kapelnika g. dr. Čerina pa je spretno spremljala proste vaje.

Po končani telovadbi, ki je bila dobro obiskana tudi od domačega prebivalstva, se je razvila na prijetnem prostoru vesela ljudska zabava, pri kateri so z vso požrtvovalnostjo stregle domače članice. Živahna zabava se je vršila v najlepšem redu in v splošno zadovoljstvo posetnikov.

Sokolsko društvo v Stražišču je pokazalo z nedeljsko prireditvijo, ki je bila izvršena v velikem stilu in v najlepšem redu, da ima v svojih vrstah zares pridne in zmogne delavce ter izkušene pri-

ske luke in obale. Protrano obalo je napolnila četajoča se množica, kateri smo se tudi mi, inace v samotnem Gjenovici bivajoči mornarji priključili, iskajoč znanec in poznanstva. Veselo vrvenje množice je zlasti nas Slovence mornarje udvalo s primerami med našo belo Ljubljano, oziroma Mariborom in Splitom. Živahni južni temperament dalmatinskega prebivalstva je bil v našem promenljajočem množice najjasneje izražen, a za nas interesanten predmet opazovanja. Pred koncem zabave smo se v 19. v prenočišče, zadovoljni z užitkom, ki nam ga je nudil potekajoči dan.

Prihodnjega dne ob pol 9. dopoldne smo se razvrstili na zletskem prostoru v svečano povorko, ki se je pomikala skozi vse meto do Francoske obale. Na vsem potu nas je obspalo narodno splitsko občinstvo z navdušenimi vzkliki kraju in ratni mornarici, s cvetjem in zelenjem. Po povorki smo si ogledali zanimivi stari del mesta, ki spominja v gotovih delih na ljubljansko Židovsko ulico. Točno ob 5. dopoldne se je pričela druga javna telovadba, katere smo se udeležili s tremi točkami skupine »Naprej« in vaje z vesli. Največje oduševljenje je izzvala formacija črke A in pozdrav z vesli. Naša najboljša točka »Naprej« se je pa morala na splošno zahtevo občinstva ponoviti. S telovadišča smo se napotili v naš stan na večerjo, potem pa se takoj ukrcali na »Silnega«, ki nas je že pričakoval v luki. Po ureditvi naše priljage na brodu smo odšli zopet na obalo k zabavi, ki se je ta večer razvila še v večjem stilu nego prejšnji dan. Ob krasni bengalični razsvetljavi luke in obale je bil kaj lep pogled na pisano množico vrvečo po prostorni obali. Najbolj nas je zanimal koncert pevskih društev, ki so izvedla najlepši del programa z lepimi našimi pesmimi.

Pred odhodom nas je pogostil splitski Sokol s pivom, za kar so mu bila naša suha grla vrlo hvaležna. Iz Splita smo odpluli 23. ob 1 uri ponoči, razsvetljajoči si pot iz luke z reflektorjem. »Silni« je vlek za seboj dve penici (Schlepp), na kateri se je ukrcala množica naših ljudi. Pri mirnem morju, ki je pa vendar metalo valove na penici, smo se vozili do zore, prešli smo ravno Brač na desni in mesto Makarska na levi. Po paštranih Hvarskega kanala smo dospeli opoldne v Orebič na polotoku Pelješcu, da ukrcamo vodo. Prebivalstvo Orebiča, malega letovišča, se je brzo zbralo v pristanišću. Bilo je navzočih tudi več kopališčnih gostov, katerim na čast smo priredili malo zabavo s skupinami, »Naprej« in plesom ob zvoku mandoline in kitare, ki so jih imeli naši fantje s seboj. Ob 5. popoldne smo odpluli iz Orebiča skozi Pelješki kanal in Mijski kanal proti Boki Kotorski. Okrog 5. zjutraj smo se, prebudiši se iz najlepšega sna, znašli že v Boki pred stari Ercegovi, ploveči proti Kumborskem tlesnu, kjer se nahajala Ojnovski molo. Skoro smo se izkrkali »Silni« je izginil v smeri proti Tivtu, smo se pa podali vsak na svojo komand k svojemu enoličnemu poslu, obujalo spomine na lepe snitske dneve

Imajo — saj ste sami povedali... curov trst. Ubijes bizona, posušis mesa pa se ti godi kakor gospodu!«

»Tudi potočke imajo tam,« je od strani nadaljeval izkušen ribolovec. »Ce vrže trnek, nalovis rib, kolikor ti srce poželi.«

Učiteljica se je prišla z obema rokama za prsi, letala od tega do onega, vpila, se razburjala, opisovala vse lepote varnega mestnega življenja, toda vse njene trditve so bile odbite urno in prožno kakor žoga. Tabora se nista prav nič razumela. Kultura je vidno pokala po vseh živih, energično oblegana in naskakovana po Indijancih, gremadah in panterjih.

»Vi dečki, ste sploh hudobni,« je zamrmrala učiteljica, ki se je po nepotrebnem pobahala z neločljivostjo, kar je tako navadno pri slabem spolu. »Vam sploh ugajajo divje igre, streljanje z orožjem — to je tisto. Bomo pa deklice vprašali. Klavdija Koškina — kaj nam ti odgovoriš? Kdaj je bilo bolje, takrat ali zdaj?«

Odgovor je bil tak, kot da bi udarila strela z jasnega neba.

»Takrat,« je rekla pikasta blodolčna Koškina in stresala obrizeno kitico.

»No, kakaj? No, povej ti meni, — kakaj, kakaj?«

»Travico so imeli takrat... jaz lo imam rada... Rože so imeli.«

Obrnila se je h Kruklukovu, priznane mu specialistu za življenje divjakov.

»Ali so imeli rože?«

»Kolikor je kdo hotel, jih je bilo,« se je oživel specialist; »velike so bile, tropljene. Zdrave so bile, dišeče — kolikor je kdo hotel, jih je trgali.«

»V mestu pa za hudiča ne dobiš rož. Garjeva vrtnica stane celj rubelj.«

Osrmočena in uničena učiteljica se je stresla v zadnjem smrtnem boju:

»No, pa naj nam pove Katlja Ivanenko... Katlja Kdaj je bilo bolje?«

»Takrat.«

»Zakaj?«

»Bizončki so bili,« je nežno zagrumila drobna deklica in ljubko povestilo svetlo-laso glavico na stran.

»Kakšni bizončki?... Ali si jih sploh kdaj videla?«

»Reci: videla!« je rekla Paškova nahuj skana »škrat«.

»Nisem jih videla,« je priznala odkritosrčna Katja Ivanenko. »Toda oni so gotovo ljubki...«

Pokrila si je oči in zažejala:

»Bizončki so taki... Volnati, z gobčki. Jaz ga bi vzela v naročje in ga bi poljubila na gobček...«

Kruglikov — specialista za življenje divjakov — je spričo nemogočega urenjenosti take bukolice želje sentimentalne Ivanenke diplomatično molčal, učiteljica je pa namršila obrvi in rekla z nesrečnim glasom:

»No, dobro. Če ste taki, se ne maram več pogovarjati z vami. Izvršite nalogo; kdor je pa ne naredi, bo sedel tukaj, čeprav do večera.«

Zopet je nastal molk.

Nalogo so izvršili vsi razen ubogega ne-dolžne Katarine Ivanenko; ves čas je stal bizon med njenimi očmi in med tablico...

Deklica se sedela do mraka.

L. Jamnik, Zelenika:

Mornarji na sokolskem zletu v Splitu

Približno sto mornarjev se nas je ukrcalo solnčnega dne 20. julija na tender »Silni«, ki je odplul iz Gjenovica isti dan ob 2. uri popoldne. Rahlo valujoče morje nas je spremljalo do »Ostrog rta«, izhoda iz Boke Kotorske. Takoj se je obilje morja izpremenilo. Vetrč, ki nas je spremljal v Boki, se je ojačil in gnal pred seboj visoke valove. Mali parobrod, na katerem smo se vozili, se je zibal kot orehova lupina. Da se izognemo večjemu morju smo zapluli v Mijski in Pelješki kanal, vozeč ob obali do Splita, kamor smo prispeli 21. julija ob 7. zjutraj.

Na pomolu nas je pričakovala vojaška godba in številno občinstvo, ki nam je mod potjo v naš stan prirejalo prisrčne ovacije. Nastanili smo se v poslopju drž. realke, lepi, moderni zgradbi, ki dela Splitu vso čast in dokazuje polno razumevanje za šolstvo. Takoj po ureditvi naših prostorov smo se podali na zletski prostor k izkušnjam, katere smo okoli popoldneva uspešno dokončali. Po skupnem obedu smo si do 3. popoldne ogledovali mesto, na kar smo odšli k nastopu. Naša (4. točka) je izzvala splošno odobravanje, priredili smo skupine v obliki križa, čigar središče so bili naši »Naprejevalci«.

Po javnem nastopu se je okrog 8. pričela zabava na vseh treh obalah, koncertiral so razni pevski zbori in godbe ob lepi razsvetljavi dokol obsežne solit-

Iz življenja in sveta

Coolidge

Smrtjo predsednika Hardinga je po 11. ameriške ustave avtomatično stopil na njegovo mesto dosedanj podpredsednik Zedinjenih držav Calvin Coolidge in bo vodil predsedstvo do predstoječe normalne izvolitve novega predsednika.

Coolidge, rojen 4. julija 1872. v Plymouthu, v kraju čvrsto očiutanih puritanskih tradicij, je l. 1897. započel advokatsko kariero, a se je že naslednje leto vrnil v politično življenje in kmalu bil izvoljen za poslanca v pokrajinski parlament provincije Massachusetts, kjer je leta 1912. postal senator in končno guverner. Izredno aktivnostjo si je pridobil v republikanski stranki pozornost in ugled ter je pri zadnjih predsedniških volitvah l. 1921. s prezidentom Hardingom bil izvoljen za podpredsednika. Odtlej je predsedoval ameriškem senatu in bil najprijateljevaljši adjutant predsednika Hardinga, njegove politike in njegove vlade. Ko je, mudec se v domačem kraju Plymouthu, prejel brzojav o Hardingovi smrti, je izjavil: »Svet je izgubil velikega moža. Bil je moj šef in prijatelj. Obhajujem njegovo smrt, želim pa nadaljevati njegovo politiko, ki jo je započel v največji blagor ameriškega naroda. Požrejal se bom, da si zagotovim sotrudištvo vseh, ki so delovali s pokojnim prezidentom.«

Po tej izjavi torej Coolidge hoče ostati vest političnemu delu svojega prednika. Toda v čem je obstajala Hardingova politika? Tik pred smrtjo bi bil moral Harding v San Franciscu s obsežnim govorom pojasniti zunanje-politične smerice svoje vlade. Radi obolevosti je svoj govor izročil tisku in tako se je ohranil Hardingov politični testament. V njem precizira Harding sledeče štiri točke: Amerika ne more priznati sovjetske vlade radi konfiskacije ameriške posesti v Rusiji; sodelovati pa mora v mednarodnem razsodišču, preprečiti opasnost vojne med drugimi svetovnimi narodi ter urediti definitivne vzajemne odnose z Mehiko. To je Hardingov in sedaj Coolidgeov zunanje-politični program. Gotovo pa bo v slučaju kandidature pri predsedniških volitvah povedal dedščino tudi s lastnim političnim kapitalom.

Coolidge je suhljate asketske zunanjo-
sti, govori malo, dela veliko. V svoji so-
gorci Grace A. Goodhue, s katero se je
poročil l. 1905. ima zvesto tovarišico in
pomočnico, ki uživa splošne simpatije.
Naj poslani v Washingtonu, g. A. Tre-
vis-Pavlič, se je nedavno izjavil o no-
vem prezidentu: »Coolidge je izredno na-
darjen mož, kar je v Ameriki na taki po-
licijski razumljivo. Uživa veliko popular-
nost. Najbrž bo postal kandidat republi-
kanske stranke za nove volitve. Tedaj bo
glavna rivala v osebi Johna Hila-
rya in senatorja Boraha, ki se je sicer
predelal kandidature, morda z zavestjo,
da bi njegova borba z Hardingom ostala
je ova. Toda sedaj utege poskusiti sre-
to proti Coolidgeu.«

Debeluh — mučenik

Vedno sem bil ponosen na svojo vit-
kost! mi je pravil prijatelj. Saj vitkost
je mladost in prožnost, vsaj navidezna.
Dokler sem vitez, tiskam čez pas in boke,
dokler nimam valjarjev za noge in roke
ter globusa namesto trebuha, še vedno
lahko lažim v hribe in celo zavrtim se
lahko po taktu najmodernejšega tepla ali
šimlja. Pa me te dni sreča star prijatelj,
rdeč kot potonka, zaripljen in zavaljen,
s težko sapo in okorno hojo. In mi reče:
»Kaj, vraga, je s tabo, da si tako suh in
tuh? Saj te ni nikjer nič! Ej, klavrnost
fiviš, se mi zdi!« — Takole me je napa-
del debeluh. Menda misli, da stradam in
živim budno kakor kak državni činovnik.
Jaz pa sem si toliko domisljal na svojo
vitkost in prav zaradi moje »klavrnosti«
se je že marsikdo zmotil v moji starosti
za 15 — 20 let.

Zdaj čitam, da so po francoskih novi-
tah začeli celo zdravniki grmeti proti
vitkost. Trdijo, da postaja že opasna in
je modna šele od početka novega stolet-
ja. Prej je bila le okroglost lepa in ape-
litna. Od zadnje svetovne vojne pa je
modno vse, kar je angleško ali ameri-
kansko, torej tudi suhost, vitkost, brez-
mesnost, markirana mišičavost. Posten
trebuh je celo pri moških zaničevan, pri
ženkah pa katastrofalno sramoten.

Proti tej tiranski modi, ki zatira ba-
buk, a hvalisa gotiko človeškega telesa,
je napisal Henri Beraud roman, ki ga je
odlikovala Goucourtova akademija v Pa-
rizu. Ta roman je obupni klic debeluhu,
ki telita vsaj 100 kg. Beraud trdi, da
nič med debeluharji tajna privlačna
simpatija. Tem tovarišem, na čelu mar-
šala Joffru je Beraud posvetil svoj ro-
man. Junak romana je debeluh 108 kg,
ki se zaljubi v lepo gospo, ki ima nezve-
stelega moža. Toda gospa je debeluhu le
prijateljica, pri najmanjšem poskus kak-
šne intimnosti, pa se mora lepota de-
beluhu le smejati. Mož lovi parčok, ki
se končno skrile v nekem mestecu. Po
dolgem boju se gospa usmili debeluha, a
v usodnem trenutku ji uide beseda »De-
beluh!« — in nesrečni pokobne za ved-
no. Oospa pa ostane brez sulha moža
in brez debeluha ljubimca. Za debeluhe
je baje roman sila zanimiv umotvor, poln
psihologije in filozofije s stališča debel-
cev. Zato je bil roman nagrajen. Zdrav-
niki so baje romana zelo vesel in ga
kvalijo na vse pretege. Upajo pač, da jim
pomore v boju proti suhosti in pretirani
vitkost! mož in žen.

Hindžuci — originalni divjaki

Nemški potopisec Viljem Lichtenberg
piše, da je najbolj čudno plemo, kar jih
je spoznal na svojih potovanjih po sve-
tu, plemo Hindžucev, ki je doma na ka-
ribskih otokih. Niso ljudje, a so neza-
slišani pošasti. Jedo samo enkrat na
mesec, a takrat toliko, da jim poči ma-
lone želodec ter da leže po deset dni ne-
premično. Uživajo hrane se vrši po ver-
skem obredu in jedo vsi naenkrat, tako
da so naselbine deset dni kakor izumrle.
Njihovega jezika ne razume noben Ev-
ropejec in njih vera jim je tajnost, ki je
ne zaupajo nikomur. Telo jim je zelo dila-
kavo, zato hodijo brez obleke. Sramu ne
poznajo ter so malo erotični. Samo ob
velikih svečanostih nosijo ženske tudi
obleke. Hindžuci so popolni komunisti; vsa
naselbina živi v popolni zajednici. Zato
tudi ne poznajo zakonskega življenja.
Žene so last vseh mož. Baje so ženske
duševno razvitejše, energičnejše in ma-
nje požrešne. Po žrenju se dvignejo žens-
ke iz apatičnosti navadno že 5. dan.
Moški pušijo bambus, čuvalo otroke,
igrajo, hodijo na lov in na boj. Ako kaj
zagreše, jih ženske pretepaajo, ne da bi
se branili. Zakaj ženske uživajo prav po-
seben ugled. Mnogo se naglo, zakaj žens-
ke rode navadno vsako leto dvojčke ali
trojčke. Žena, ki rodi le eno, ni spo-
štovana. Vsak večer je posvečen zabavi.
Imajo svojo godbo, petje in umetnost ča-
ranja, vse silno naivno in primitivno. Za

zabavo imajo posebne kofice. Pijejo ne-
ko alkoholno pijačo, ki je silno upijalni-
va. Toda prenesejo mnogo. Njih ples je
surovo skakanje. Vrtakajo kakor bi tulile
zveri. Ti podatki so prav skromni. Ni
verjetno, da bi bilo na svetu še človeško
pleme, ki bi ne bilo že bolje opisano.

× Glasovanje o nemških filmskih
umetnikih. Razni nemški časopisi so te
dni privedli anketo s javnimi vprašanji
na publiko, kateri igralci in igralke jim
v kinu najbolj ugajajo. V roku 6 tednov
je dospel na vprašanja 163.261 odgovo-
rov. Zanimivo je, da je dobila Lya Mara
največ glasov in sicer 10.064, Henry Por-
ten je dobila 7892 glasov, Eva May 6466
in Lotta Neuman 4558. Asta Nelsen je
dobila le 1251 glasov. Od igralcev in do-
bil največ glasov Ernest Hofmann in si-
cer 9798. Čudno je, da je ljubimec vseh
kuharic Bruno Kastner dobil komaj 912
glasov.

× Rekordno pletenje nogavic. Zem-
ski klub Atlantic-City je organiziral te
dni zanimivo tekmo, hoteč se prepričati,
kako dolgo more katera oseba pletiti brez
prestanke. K tekmi se je prijavilo 22
oseb; med njimi je bil tudi neki ameriški
invalid, ki se je za časa svetovne vojne
načel v Franciji pletiti nogavice. Med
ženskami, ki so se udeležile tekmovanja
je imela najstarejša 88 let, a najmlajša
12. Invalid je pletel brez prestanke le 3
ur, a po preteku 23 ur so držale igle v
rokah le tri ženske, ki so dobile tudi po-
sebno nagrado. Za časa pletenja so slu-
žkinje tekmovalke pitala s hrano, a za
kratak čas jim je svrnila godba. Naple-
ta dela so bila razdeljena med ubožne
skole.

Gospodarstvo

Marka poleg sovjetskega rublja

Prošla dva dneva se je katastrofa
nemške marke še pomešila. Morda niti
sovjetski rubelj svojetasno ni padel a
tako brzino, kakor se ruši sedaj vred-
nost nemške marke. Prodverajšnjim je
notiralo 100 mark na zagrebški borzi
2,5 desetine do 3,5 desetine pare, včeraj
pa je tedaj Berlina padel že na eno de-
setino do dve desetini pare. Dolar, ki je
stal predverajšnjim v Berlinu 2 milijon-
na mark, se je podražil včeraj na 4 mil-
ijone mark. London je dosegel včeraj v
Berlinu 35 milijonov mark, a je pozneje
oslabel na 28 milijonov mark.

Padanje mednarodne vrednosti marke
je pospešila ponovna uvedba svobodne-
ga deviznega prometa. Oni gospodarski
krogi, ki so doslej zaradi premočnih
deviznih nakazil dobivali le malo ino-
zemskih plačilnih sredstev, so začeli na-
enkrat v veliki meri povpraševati po
devizah. Porast tečajev na berlinskem
deviznem tržišču ima za posledico tudi
ogromno dviganje tečajev na tržišču z
efekti. Še ono malo zaupanje v domačo
valuto je zadnja dva dneva izginilo. Prav
vse se peha za stalnejšimi vrednostmi
in se skuša znebiti domače valute, ker
je vse prepričano, da katastrofalno pa-
danje marke že daleko ni zaključeno.

Naraščanje cen že ne pozna nikake
meje in je v tem pogledu nastopila pra-
va anarhija. Nižjim in srednjim slojem
teh cen ni mogoče obvladati, saj stane
bleb kruha že 90.000 mark. V Berlinu
pa se niti za visoke vate čisto ne dobi
živila, ker kmetje radi brezvrednosti
marke ne marajo prodajati živil.
Kljub brezmejni inflaciji pa obstoja
obšutno pomanjkanje denarja. Zato pri-
pravlja nemška Državna banka ban-
kovce po 10, 20, 50 in 100 milijonov
mark. Marka propada prav po vzgledu
ruskega rublja. Gigantska inflacija iz-
podkopava zadnji obstanek denarne vred-
nosti in se zdi izhod iz tega kritičnega
stanja skoro nemogoč. Na krmilo države
bodo morali priti ljudje, ki ne bodo ime-
li samo dobro, temveč tudi telesno vo-
ljo rešiti Nemčijo popolne gospodarske
propasti.

Narodna banka SHS

Stanje 31. julija 1923.

Aktiva (v milijonih Din; v oklepajih
spremembe napram 24. juliju): kovinska
podloga 431,4 (+ 68,7), posojila 1313,3
(— 11,1), račun za odkup kronskih nov-
čanic 1238,2, račun začasne razmene
373,1 (+ 75,1), državni dolg 2957,2, vred-
nost državnih domov 2138,3, saldo raznih
računov 303,2 (— 9). Skupno 8814,7.

Pasiva: vplačani deli glavnice 216,6, re-
zervni fond 5,2, novčanice v obtoku 5379,
9 (+ 30), državni račun začasne raz-
mene 373,1 (+ 75,1), državne terjatve
po raznih računih 50,2 (— 31,2), razne
obveznosti 599,1 (+ 71,8), terjatve drž-
ave za založene domene 2138,3, nade-
vek za nakup zlata za glavnico in fonde
47,1. Skupno 8814,7.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (8. t.
m.) Pšenica: baška, 79 — 80 kg, 2 — 3
odst., Novi Sad, 1 vagon 360; baška, 79
— 80 kg, 2 odst., 3 vagoni 350; baška,
79 — 80 kg, 2 odst., duplikat kasa, 7 va-
gonov 335; baška, 79 — 80 kg, 2 — 3
odst., 5 vagonov 372,5; banatska, 79 —
80 kg, 2 odst., ladja Pančevo, ponudba
350; sremska, 79 — 80 kg, 2 odst., po-
nudba 360. Ri: banatska, 74 — 75 kg, po-
nudba 290,5, povpraševanje 285. Ječmen:
baški ponudba 290, povpraševanje 280;
baški, duplikat kasa, 12 vagonov 285;
sremski, duplikat kasa, 2 vagona 290.
Tursčica: baška, 5 vagonov 275 — 280;

stativno tiskanje našt. Pri tej priliki bo-
do snizane mnoge izvozne postavke, da
se na ta način omogoči čim večji izvoz.
Tarife bodo določene po elaboratih po-
sameznih izvoznih ustanov, ki jih je
prejelo ministristvo trgovine in industrije
že prej.

× Narodna banka in odplačevanje
kreditov. Narodna banka je nedavno
sklenila, da bo od svojih dolžnikov za-
htevala povračilo polovice kreditov, ki so
bili izdani po izvedbi kreditne revizije
in snižanju kontingenta novčane. Indus-
trijski in izvozniki krogi so prišli s
tem v neprijeten položaj in so sklenili,
da podvzamejo proti temu sklepu Na-
rodne banke protestno akcijo.

× Naše posojilo v Švicl. Iz Beograda
poročajo, da je dospel iz Švice dr. Mar-
ković, ki se je tam pogajal glede posoji-
la Državni hipotekarni banki v znesku
10 milijonov švicarskih frankov. Poga-
janja so se zaključila z uspehom.

× Izvoz tobaka. Uprava državnih mo-
nopolov računa, da bo znašala vrednost
letos izvoženega tobaka okrog 6 mil-
ijonov Din.

× Mednarodna resna razstava v Lyo-
nu. Uprava velikega sejma v Lyonu na
Francoskem priredi letos od 6. do 21.
oktobra pod pokroviteljstvom franco-
skega ministristva trgovine veliko me-
narodno leano razstavo, na katero je
povabljena tudi naša država. Glede na
važnost, ki jo ima leana stroka v naši
državi, je naše ministristvo trgovine in
industrije poverilo organizacijo udeležbe
naših interesentov naši Povlašeni tr-
govski agenciji v Lyonu, ki je ob letoš-
njem pomladanskem velikem sejmu v
Lyonu že izvršila s popolnim uspehom
slično nalogo. Interesenti naj se za pri-
jave (za katere je 15. avgust skrajni
rok) in za vse nadaljnje informacije
obračajo direktno na to agencijo, katere
naslov je: Agence Commerciale Privile-
giée du Royaume des Serbes, Croates et
Slovenes, Lyon, Rue Sala 27.

× Svoboden izvoz lesa iz Rumunije.
Rumunska vlada je dovolila s 30. julijem
svoboden izvoz drv za kurjavo iz Rumu-
nije. Izvzet je hrastov, lipov, orehov in
drug les, ki se da predelati v obrtniških
delavnicah.

MOTI SE

kdor misli, da so pri nas inserati
dražji kakor pri upravah časo-
pisov samih,

KAJTI

soliden časopis, ki se zaveža, da
imajo inserati v njem res dober
uspeh, se bo držal vedno original-
nega cenika. Istotako se tudi mi
točno držimo teh cenikov, vsled
česar si trgovci, ki oglašajo po nas,

**prihranijo mnogo de-
narja, časa in skrbi,**

ker oskrbujemo mi namesto njih
brezplačno vse dopisovanje in vso
kontrolno.

Prepričajte se ter zahtevajte pro-
račune pri

ALOMA COMPANY

anončni in reklamni družbi z o. z.

Centrala Ljubljana
Kongresni trg 3

Beograd podružnica
Sremska ulica 9

1001

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24

Delniška glavnica Din 50,000.000'— in rezerve preko Din 12,500.000'—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona,
Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo,
Sombor, Sušak, Šibenik, Šabec, Vršac, Wien.

Ekspoziture:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencije:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije:

Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka
d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapest; Vaczi utca 35.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Vseh vrst
vino in žganje

ŠPIRIT IZ ARKOVE TOVARNE

Vseh vrst
vino in žganje

Sirovi - rafinirani 96,7 %, najfinjši brez vonja, vedno na skladišču po najnižjih cenah - Gorljivi

Ljubljana

Telefon 5-18

„VINEA“

družba s o. z.

Rudnik :::

Telefon 5-18

Cognac medicinal!

Generalno zastopstvo tovarne „Arko“, Zagreb

Tovarna špirta, kvasa, likerja, konjaka etc.

Liqueur Triple Sec!

4148

Ne VIII 167/23-2.

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri okrajnem sodišču v Ljubljani je po prošnji lastnikov Franceta Janca in Osvolda Pengova iz Smarja-Sapa napredaj po javni dražbi sloveča nepremičnina, in sicer: vl. št. 47 kat. obd. Smarje, hiša z dvoriščem in gospodarskim poslopjem v Smarju št. 19, kjer se izvršuje gostilniška obrt in se nahaja trgovina s mešanim blagom, tik glavne ceste, sedem parcel njiv, pašnik, dve gozdni parceli, travnik, za katero se je ustanovila izključna cena v znesku 300.000 Din.

Dražba se bo vrtila dne

8. septembra 1923. ob 10. uri

pri podpisnem sodišču v sobi št. 88. Vsak ponudnik mora založiti pred pričetkom dražbe vadij 80.000 Din.

Ponudbe pod izključno ceno se ne sprejmejo.

Na posvetu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez opora na prodajno ceno.

Dražbeno izkupilo je polotiti v gotovini v 14 dneh po domiku pri sodišču, do takrat pa se mora obrestovati s 6 %.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri podpisnem sodišču v sobi št. 83.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. VIII, dne 13. julija 1923.

Kupi se ali vzame v najem tovarniško poslopje

v najmanj 300 do 500 m² obsegajočimi prostori v Ljubljani ali k večjemu 8 km oddaljeno. Eventuelno bi prišla v poštev tudi hiša s prostornimi dvorišči, vrtom ali dvoriščnimi stavbami. V ponudbah je navesti opis in kraj stavbe ter ceno. Brez teh podatkov se na ponudbe ne ozira. Posredovalci izključeni.

Ponudbe je poslati na upravništvo „Jutra“ pod bistro „Tovarna 300“.

Kostanjev les

kakor običajno razžagan na 1 m 20 cm dolga in od 10 do 80 cm debela drva

kupuje po dnevni ceni lesna trvdka

Ernest Marinc, Celje.

(Pisarniški lokali so od 15. julija v lastni hiši Zrinjsko-Frankopanska ulica št. 4 tik mestne osnovne šole). 4151

Poslano.

Gospodu Viljemu Krainerju, sodružab. gradb. podjetja V. Krainer in Co., Jesenice.

Ker je Tvoja isjava glede moje osebe v „Slov. Narod“ od 2. avg. in v „Jutra“ od 3. avg. neutemeljena, blagoroli jo lojalno preključiti, ako se šliša niti posledice tega Tvojega nepremišljenega koraka.

Ivan Stražar, sodružabnik gradb. podjetja V. Krainer in Co., Jesenice. 4176

Zahtevalite

v kavarnah, javnih lokalih, gostilnah in brivnicah

„JUTRO“

Jeziki!

P. n. občinstvu, zlasti trgovcem in obrtnikom najvljudneje naznanjam, da sem otvoril oblastveno odobreno

pisarno za prevažanje spisov iz tujih jezikov v slovenščino in obratno.

Jamčim za pravilnost prevajanja. Honorar zmeren.

Vljudo se priporočam za cenjena naročila 4138

Hinko Privšek, Ljubljana, Miklošičeva c. 18, I. nadst., poleg sodišča.

Veletrgovina

z vinom

sprejme

dobro vpeljanega potnika pod jako ugodnimi pogoji takoj. — Ponudbe na upravo „Jutra“. Reflektira se samo na prvovratno moč. 4126

Šent-janski premog

se dobiva po ugodnih cenah v vsaki množini. Prodajni urad šentjanskega premogokopa v Ljubljani, Krekov trg 10. 4141

Staro lito železo

kupujejo po najvišjih cenah

Strojne tovarne in livarne, d. d., v Ljubljani. 4086

Prvovrsten tovorni avtomobil

pettonski

„SAURER“

generalno popraviljen, proda Oto Peterman, Zagreb, Vlaška ulica 50.

4170

Gradbene podjetje

Ing. Okič i drug, Ljubljana, Bohoričeva ulica 24.

Išče se več družbenikov

s kapitalom od 50.000 do 150.000 dinarjev v svrhu otvoritve veletrgovine v Ljubljani, ki bo jako dobičkanosna. Na razpolago istim stanovanjem in popolna garancija. Eventuelno se jako ugodno tudi proda

novi zgrajena stavba

pripravna za vsaki obrt, veletrgovino ali tovarno. Cenjene ponudbe na upravništvo „Jutra“ pod „Ugodna prilika“.

4170

Upravni odbor mestne pilnarne ljubljanske razpisuje

oddajo železno-konstrukcijskih del za delovni oder, dvigalo za premog in dviganje strehe v kurilnici

po načrtih, ki so na vpogled pri ravateljstvu pilnarne. — Oferte s označbo teže posameznih delov in vključno montažo je poslati do 12. avgusta 1923. opoldne v zaprti kuverti ravateljstvu mestne pilnarne v Ljubljani. 1177

Naročajte, čitajte in širite „JUTRO“!

TISKOVNA ZADRUGA V LJUBLJANI, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte

priporoča svoje publikacije:

Zbirka „Slovenski pisatelji“.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. I. in II. zvezek. Broš. & Din 24.—; III. zvezek Din 36.—, po pošti Din 2.50 ved.

Simona Jenka zbrani spisi. Uredil dr. J. Glonar. Broš. Din 24.—, po pošti Din 2.50 ved.

Dr. Iv. Tavčarja zbrani spisi. VI. zvezek. Broš. Din 36.—, po pošti Din 2.50 ved.

Stritarjeva antologija. Uredil dr. I. Prijatelj. Broš. Din 18.—, vez. Din 24.—, po pošti Din 2.— ved.

Levstikov zbrani spisi. Uredil dr. A. Žigon. — I. zv. (v tisku).

F. Maslija-Podlimbarskega zbrani spisi. I. zv. (V tisku.)

Leposlovje.

A. Novačan. Samosilnik. (V tisku.)

Iv. Lah, Angelin Hidar. Roman. Vez. Din 32.—, po pošti Din 1.50 ved.

Fr. Milčinski. Drobliž. Zbirka hamorsk. Broš. Din 18.—, vez. Din 24.—, po pošti Din 1.75 ved.

Damer Feigel. Tik za fronte. Broš. Din 18.—, vez. Din 24.—, po pošti Din 2.— ved.

Ante Debeljak. Solnce in senca. Pesmi. Broš. Din 9.—, vez. Din 15.—, po pošti Din 1.25 ved.

Fr. Zbavnik. Pesmi. Broš. Din 15.—, vez. Din 21.—, po pošti Din 1.25 ved.

Cankarjev zbornik. Uredil dr. J. Glonar. Broš. Din 30.—, vez. Din 37.—, po pošti Din 2.— ved.

Simon Jenko. Pesmi. Broš. Din 9.—, vez. Din 15.—, po pošti Din 1.25 ved.

Dramatični spisi.

I. Pregelj. Azazel. Žaloigra. Vez. Din 28.—, broš. Din 22.—, po pošti Din 1.50 ved.

A. Novačan. Veleja. Broš. Din 18.—, vez. Din 24.—, po pošti Din 1.75 ved.

Dr. Iv. Lah. Noč na Hmeljniku. Din 7.—, po pošti 75 p ved.

Nušič. Navaden človek. Burka. Din 7.—, po pošti 75 p ved.

Šolba. Stari grehi. Din 6.—, po pošti 75 p ved.

Petrovič. Pleha. Din 11.—, po pošti 75 p ved.

Thoma. Lokalna železnica. Din 13.—, po pošti 75 p ved.

Ibsen-Mole. Gospa z merja. Broš. Din 18.—, vez. Din 24.—, po pošti Din 1.75 ved.

Zbirka „Prosveti in zabavi“.

Igo Kaš. Dalmatinske povesti. Broš. Din 7.—, vez. Din 15.—, po pošti Din 1.25 ved.

Jos. Starč. Ljajkova klet. Povest. Broš. Din 7.—, vez. Din 15.—, po pošti Din 1.25 ved.

Dr. H. Dolenc. Izbrani spisi. Broš. Din 19.—, vez. Din 18.—, po pošti Din 1.25 ved.

J. Stritar. Sodnikovi. Broš. Din 10.—, vez. Din 16.—, po pošti Din 1.25 ved.

Zbirka Mladinskih spisov.

Fr. Milčinski. Zgodbe kraljeviča Marka. Vez. Din 18.—, po pošti Din 1.50 ved.

Dr. I. Šorli. Čirilmarec. Povest s slikami. Broš. Din 20.—, vez. Din 25.—, po pošti Din 1.50 ved.

Fr. Milčinski. Tolovaj Mataj. II. natis. Broš. Din 20.—, vez. Din 25.—, po pošti Din 1.50 ved.

Čika Jova-Gradnik. Pisani oblaki. Vez. Din 14.—, po pošti Din 1.— ved.

Dr. I. Šorli. Bob in Tedi, dva neugnanca. Broš. Din 12.—, vez. Din 18.—, po pošti Din 1.25 ved.

Čika Jova Zmaj-Gradnik, Kalamandarija. Otroške pesmi. Vez. Din 12.—, po pošti Din 1.— ved.

I. Waschtetova. Pravljice. Z barvastimi slikami. Vez. Din 22.—, po pošti Din 1.25 ved.

Zbirka Prevodne knjižnice.

Mig. Cervantes. Tri novele. Broš. Din 0.—, vez. Din 16.—, po pošti Din 1.25 ved.

Anatole France. Pingvinski otok. Broš. Din 18.—, vez. Din 24.—, po pošti Din 1.50 ved.

Barbusse. Ogenj. Broš. Din 30.—, vez. Din 38.—, po pošti Din 2.50 ved.

Andrejev. Plat zvona. Broš. Din 14.—, vez. Din 20.—, po pošti Din 1.50 ved.

Sirug. Jutri. Broš. Din 12.—, vez. Din 18.—, po pošti Din 1.50 ved.

Andrejev. Povest o sedmih obešenih. Broš. Din 16.—, vez. Din 22.—, po pošti Din 1.50 ved.

Coster. Ulenspiegel. Roman. Broš. Din 60.—, vez. Din 70.—, po pošti Din 8.— ved.

Hurban Vajanski. Leteče senca. (V tisku.)

Fogassaro. Svetnik. (V tisku.)

A. Čehov. Sedesje in druge novele. Broš. Din 10.—, vez. Din 16.—, po pošti Din 1.25 ved.

Sienkiewicz. Z ognjem in mečem. Roman. Broš. Din 25.—, vez. Din 29.—, po pošti Din 1.25 ved.

Shakespearejeva dramatična dela.

Prevod Otton Župančič.

Sen kresne noči. Broš. Din 15.—, vez. Din 21.—, po pošti Din 1.25 ved.

Macbeth. Broš. Din 15.—, vez. Din 21.—, po pošti Din 1.25 ved.

Othello. Broš. Din 25.—, vez. Din 29.—, po pošti Din 1.25 ved.

„Pota in oltji“.

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

III. in IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, Uvod v filozofijo. Din 50.—, po pošti Din 2.— ved.

VII. — IX. zvezek: Dr. I. Prijatelj, Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma. Din 36.—, po pošti Din 2.— ved.

X. zvezek: Strmbrny-Glonar, Simon Gregorčič.

Broš. Din 15.—, vez. Din 18.—, po pošti Din 1.50 ved.

XI. do XIV. zvezek: Melik, Jugoslavija. II. del. Din 50.—, boljša izdaja Din 65.—, po pošti Din 2.50 ved.

XV. do XVI. zvezek: Weber, Znanost in vera. Din 65.—, po pošti Din 1.50 ved.

XVII. do XVIII. zvezek: Čermelj L., Materija in energija. (V tisku.)

Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov.

Dr. Bogdan Derž, Dojenček. Broš. Din 7.—, po pošti 50 p ved.

Št. Šagadin. Naš sadašnji ustavni položaj. Broš. Din 7.—, po pošti Din 1.25 ved.

Leonid Pitamic, Pravo in revolucija. Broš. Din 5.—, po pošti 50 p ved.

Dokumenti o jadranskem vprašanju. Broš. Din 7.—, po pošti Din 1.25 ved.

Alb. Ogris, Borba za jugoslovansko državo. Broš. Din 15.—, po pošti Din 1.25 ved.

VI. Čorovic, Rasa in vera v srbski prošlosti. Broš. Din 7.—, po pošti 50 p ved.

Fr. Goršič, Socialna zaštita dece in mladine. Din 15.—, po pošti Din 1.50 ved.

Dr. J. Tičar, Boj nalezljivim boleznim. Din 18.—, po pošti Din 1.50 ved.

Hobhouse, Liberalizem. Din 30.—, po pošti Din 1.50 ved.

Razne brošure.

Dr. Plešič. Večbenica. Din 25.—, po pošti Din 1.75 ved.

Pokojniške zavarovanje nameščencev. Din 16.—, po pošti Din 1.— ved.

Zakon o stanovanjih. Din 8.—, po pošti 50 p ved.

Pravilnik k stanovanjskemu zakonu. (Z dodatkom.) Din 11.—, po pošti 75 p ved.

Ustava kraljevine SHS. Din 12.—, po pošti 50 p ved.

Zbirka zakonov. Do sedaj je izšlo 10 zvezkov.

Fr. Heller, Prigode gospoda Collina. Roman. Din 10.—, po pošti Din 1.50 p ved.

Fr. Heller, Blagajna velikega vojvode. Roman. Broš. Din 15.—, po pošti Din 1.50 ved.

Claude Farrère, Gusarji. Roman. Din 20.—, po pošti Din 1.50 ved.

Bartošek, Moderna družba in cerkev. Din 5.—, po pošti 50 p ved.

Harry Sheff, Hči papeža. Roman. Din 30.—, vez. Din 36.—, po pošti Din 2.— ved.

Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. Letnik 1922. Din 80.—.

Dobivajo se vse slovenske knjige. — Vse zbirke se nadaljujejo. — Sprejemajo se stalni naročniki na vse publikacije ali samo na posamezne zbirke.

Domače vesti

ERKLARUNG.

„Joj, kako to! — Svabi za šudó-vo!...“

Mnogo se je včasih prepevalo to Madno kolo po Vojvodini. Kar spreti si med poskakovanjem koval po dva pogorljiva verza, pritaknil zraven gornji refren s zateglim koncem — in šlo je kolo naokoli in jovo nandó!...

Zdaj se to poskočno kolo v Vojvodini se poje več. Politika je kriva. Poslanci vojvodin, Svabov so lojalni, podpirajo radikalno stolico in se prizadevajo za kulturne pridobitve. V tem ambijentu bi se ne dali več izživati s originalnim Macinim kolom. Pa se v Vojvodini vseeno še primeri kaj sličnega. „Hatzelder Zeitung“ na primer objavlja nastopni zgodovinski formular:

Erklärung.

Ich erkläre hiemit, das ich willig bin in di radikale volkspartaj einzutreten und falls ich aufgenommen werde, verfilte ich nih, das ih nih der di sciplinirten partaj unterterfe und für verwirklichung des partaj principes mitwirken werde.

... Le še datuma je treba, podpisati in dveh priči, ki so vedno pri roki, pa se nemški rojak opravi za radikala. Svar navilje duhoviti stilizaciji ne bi bila prebuda, da se ne bi vršila v obšinskih uradih. Čim namreč prikuka nemški davkoplačevalec na magistrat poravnava zastanek, mu vestni uradnik stisne formular v roko, peresnik v drugo, in ljubeznivo poudari svojo pripravnost za pričo.

Dragega Seppa stresse groza in nemara mu v ušesih zavpeni refren: „Joj, kako to!...“ Ampak ne podpisati; tudi s palcem ne. Raje ostane lojalen.

* **Kraljica Marija se ni odpeljala v Pariz,** kakor smo mi in nekateri drugi dnevniki pomotoma javili. Pač pa je odpotovala v Pariz rumunska kraljica. Naša kraljica se svojemu stanju primerno zelo čuva in varuje. Njena najbližja okolica jako skrbi zanjo. Kraljica se vozi počasi na izprehod, večkrat ustavi avto in se izprehaja peš. Vozi se s kraljem po jezeru in krmi ribice. Kraljica zelo ljubi naravo in mir. Živo se zanima za slovenske humanitarne naprave in jako ljubi deco. V vsem svojem vedenju, v obleki in v vseh svojih zahtevah je kraljica izredno skromna in priprosta. Po razkošju toalet je v Beogradu razne beograjske dame nadkriljujejo. Tako je pripovedovala Slovenka dama iz najbližje kraljičine okolice, ki je bila tle dni v Ljubljani.

* **Velik dečji dan na Bledu.** Pod pokroviteljstvom Nj. Veličanstva kraljice Marije priredi v nedeljo, 12. avgusta ob 9. zvečer v Zdraviliškem domu odbor srbskih in slovenskih gospa koncert v korist Dečjemu in materinskemu domu kraljice Marije v Ljubljani. Sodelujejo iz priznanosti srbski, slovenski in ruski umetniki, bivajoči sedaj na Bledu, zagrebški in beograjski operni pevci in pevke: gosp. Josip Križar, ga. Milojevičeva, ga. Rogovska, igralka ga. Manstetova, gosp. Marijašec in gosp. Veselowski. Cene prostorov so po 100 in po 60 dinarjev. Sedeži se dobe v Zdraviliškem domu od 10. do 12. dopoldne in od 4. do 7. popoldne. Koncerta se udeležijo tudi njega pokroviteljica kraljica Marija. Razun tega bodo ves dan v nedeljo prodajale jugoslovanske gospodične po vsem Bledu cvetlice v korist Dečjemu domu. In vsakomur, ki izda tega dne v blejskih restavracijah več nego 10 dinarjev, se mu priračuna 1 dinar za prepotrebni Dečji in materinski dom v Ljubljani. Vsa prireditelja se vrši na inicijativno in po navodilih dvorne dame, gospe Danice Dim. Hrističeve, ki se z vsem srcem zavzema za to, da se izvede vse čim najlepše. Na Bledu vlada za prireditev veliko zanimanje in je odbor storil vse, da bo prireditelja na čast visoki pokroviteljici in humanemu cilju, kateremu je namenjena.

* **Odičen gost v Ljubljani.** Včeraj je prispel iz Beograda v Ljubljano načelnik ministrstva trgovine in industrije, šef oddelka za industrijo in obrt gosp. Milivoje M. Savić, ki je v naših gospodarskih krogih obče znan in priljubljen. Gosp. Savić je prišel v spremstvu soproge in hčerke in ostane v Ljubljani do 10. t. m., nakar odpotuje na Bohinj, kjer namerava ostati na oddihu več tednov. Gosp. Savić bo gotovo rad porabil tudi to priliko, da razna za posebne težnje naših gospodarskih slojev, zlasti pa da spozna tašni položaj naše industrije in posebej še novo ustanovljenih industrijskih podjetij. Podjetja, ki želijo poročati g. Saviću o svojih težnjah, ali ki želijo, da gosp. načelnik obišče njih obrate, naj blagovoljivo obvestijo Zvezo industrije v Ljubljani, ki bo gosp. načelnika Savića o takih željah in predlogih informirala.

* **Prihod predsednika francosko-slovenskega združenja na pariški univerzi Luciena Reuviera v Ljubljano.** Te dni dospe v Ljubljano gosp. Lucien Reuvier, advokat pariškega apelacijskega sodišča in advokat našega poslanstva v Parizu. Gosp. Reuvier je predsednik francosko-slovenskega združenja na pariški univerzi in bo po svojem povratku v Pariz imel v francosko-slovenskem inštitutu pre-

davanja o naši kraljevini. Gosp. Reuvier namerava imeti v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Skoplju več konferenc o potrebi intelektualne solidarnosti med našo kraljevino in Francijo.

* **Naša straža na Jadranu.** Kakor smo v našem listu že omenili, se v dnevi 12. do 15. t. m. vrši v Splitu glavna skupščina „Jadranske Straže“ in v zvezi s skupščino „Mornariški dnevi“ s zanimivim programom. Dne 12. avgusta ob 7. uri začetek svečanosti s topovskimi strelami in bučnicami Narodne godbe. Ob 11. dopoldne plavalna tekma. Popoldne ogledovanje mesta, muzeja in umetniške razstave. Ob 21. predavanje o „pomenu in ciljih Jadranske Straže“ in koncert. Dne 13. avgusta ob 9. dopoldne glavni občni zbor delegatov „Jadranske Straže“, ob 18. izlet v Trogir in Solin s parobrodom ob Kaštelanski rivijeri. Ob 21. svečan koncert na obali. Dne 14. avgusta: ob 9. dopoldne nadaljevanje občnega zbora, ob 18. izlet v Omis in Gibavico s parnikom in avtomobilom. Ob 21. svečan banket, ki ga priredi gostom splitska občina. Dne 15. avgusta ob 7. zjutraj sprehod na Marjan, ob 9. blagoslov morja in žrtev, ki so našle smrt v morju za dobe svetovne vojne od Soluna, Krfa do Trsta. Ob 18. pričetek nacionalnih veslaških tekem s štartom izven luke ob sviranju godbe. Ob 21. komera na obali s akademijo Sokola, vojske, mornarice in drugih splitskih narodnih društev s sijajno razsvetljavo cele splitske luke. Želeži je, da se udeležijo teh svečanosti in občnega zbora „Jadranske Straže“ razen delegatov tudi drugi Slovenci. Priglasje sprejema glavni odbor „Jadranske Straže“ v Ljubljani. Odhod iz Bakra 11. t. m. okrog 17. ure.

* **Srbske učiteljice v Mariboru.** Včeraj popoldne se je pripeljal v brzovlakom v Maribor večje število srbskih učiteljic, katere so sprejele na kolodvoru mariborske tovarnice in tovarniš z nadzornikom gosp. Lichtenwallnerjem. Najprej so se podale na kratke oddih v Park-kavarno, potem pa so si v skupinah ogledale Maribor. Mariborsko učiteljstvo je drage goste informiralo zlasti o mariborskih prosvetnih institucijah.

* **Nove jugoslovanske znamke.** Ministrstvo pošte in brzojava je pri tvrdi Bruckmann v Monakovem naročilo 500 milijonov poštinih znamk, in sicer 2 milijona znamk po 10 par, 10 milijonov znamk po 20 par, 6 milijonov znamk po 50 par, 280 milijonov znamk po 1 Din, 80 milijonov znamk po 2 Din, 80 milijonov znamk po 3 Din, 40 milijonov znamk po 4 Din, 6 milijonov znamk po 5 Din, 10 milijonov znamk po 10 Din in 6 milijonov znamk po 20 Din. Za 1000 izdelanih znamk bo plačala naša vlada 1 marko in 21 pfenigov v zlatu. Tvrda mora znamke dobaviti v roku od 30. oktobra 1923 do 25. marca 1924.

* **Na Triglavu ni italijanskega vojaštva.** Pokrajinska uprava za Slovenijo objavlja: Nekateri listi so zadnje dni priobčili vesti, da je italijansko vojaštvo zasedlo Triglav, prepletkalo Aljažev stolp z barvami italijanske zastave itd. Temu nasproti se v svrhu pomirjenja prebivalstva na podlagi uradnih poročil ugotavlja, da na vrhu Triglava ni italijanskega vojaštva in da Aljažev stolp ni prepletkan s italijanskimi barvami, temveč da se nahaja v prejšnjem stanju.

* **Usoda idrijske gimnazije** še ni končno določena. V zadnjem času so listi poročali, da je rimska vlada sklenila, da se gimnazija polagoma opusti. Na došlo pritožbo so v Rimu odgovorili, da v tem oziru še ni storjen sklep. Tudi če se idrijska gimnazija opusti, se bo pričela opustitev s 1. razredom; drugi razredi do osme šole pa vsakakor še ostanejo v Idriji.

* **Odprava slovenskega jezika na goriški sodnjaji.** Kakor smo svojedobno poročali, je bila z odlokom predsednika goriškega sodišča odpravljena raba slovenskega jezika. Ukrep je razburil vsjo slovensko javnost. Slovenski poslanci so se obrnili na pravosodnega ministra v Rimu in zahtevali, naj prekliče krivični odlok. Te dni so dobili odgovor, v katerem minister izjavlja, da je ukrep predsednika goriškega sodišča „popolnoma zakonit“, kajti z aneksijskimi zakoni in s tem, da se je raztegnila na nove pokrajine temeljna ustava kraljestva, so vsi zakoni, vse odredbe in vsi običaji, ki so veljali v avstro-ogrski monarhiji, glede uporabe katerekoli neitalijanskega jezika pred sodišči, odpravljani, ker so nezdržljivi z enotnim značajem države in s cilji, ki smo jih zasledovali in dosigeli v vojni.“ Minister je torej Slovence kar z eno potezo zbrisal, sklenil je, da jih ni v okvirju Italije, da so prenehali živeti. Kako naj torej Italija upošteva slovenski jezik, kako slovensko narodnost, če Slovenci v Italiji sploh ne eksistirajo. Slovenci Juljske Krajine, vrnite si te besede globoko v spomin, da jih ne pozabite nikoli in ob nobeni priliki!

* **Slovenci iz anektiranega ozemlja** sklicujejo v svrhu rešitve in posvetovanja o prečih zadevah rojakov iz neodrešene domovine dne 19. avgusta veliko konferenco v Maribor. Konferenca se udeležijo tudi naši koroški bratje. Razpravljalo se bo med drugim o vojni odškodnini, o opclji, o potnih

olajšavah in o šolskem vprašanju. Ker se vrši ob tem času v Mariboru tudi industrijsko - obrtna razstava, si lahko vsakdo ogleda to zanimivo razstavo, pri čemur se lahko posluži tudi polovične vožnje na vseh železniških progah naše države. Konferenca se vrši 19. avgusta ob 10. dopoldne v Narodnem domu.

* **Atentat v Gorici.** Iz Gorice poročajo, da je bil predvčerajšnjim na tamkajšnjem glavnem sprehajališču izvršen atentat na senatorja Bombiga. Streljal je nanj neki Mate Colazio, rodom z Reke, star 71 let. Atentat je izvršil, kakor se zdi, v neodgovornem duševnem stanju. Colazio je šestkrat zaporedoma ustrelil na Bombiga, ki je težko ranjen.

* **Zakon o šumah.** Ministrstvo za šume in rudo je razposlalo novoprijetirani zakon o šumah na proučevanje raznim strokovnim društvom in ustanovam, ki jih ta zakon tangira. Ker so vsa zainteresirana društva že poslala svoja mnenja, bo ministrstvo določilo čas, ko začne tozadevna komisija, ki že obstoja v ministrtvu, proučevati te opombe in delovati na definitivni redakciji tega zakonskega načrta.

MEŠTROVIČEVA RAZSTAVA V LJUBLJANI

Je na vseobčo željo podaljšana do nedelje 12. t. m.

Vodstva se vrše v petek ob petih in v nedeljo ob enajstih. Vodita gospoda dr. I. Cankar in dr. Stele.

* **Prihranki pri redukciji.** Po redukciji uradništva v ministrtvu socijalne politike se je prihranilo pri pokrajinskih uradah: v Sarajevu 70.037 Din, v Zagrebu 486.231 Din in v Ljubljani 337.999 Din letno.

* **Prebivalstvo Sušaka** znaša po ravnokar izvedenem ljudskem štetju preko 20.000.

* **Dunajski jugoslovanski arhiv.** V kratkem se sestane na Dunaju jugoslovanska in avstrijska delegacija, da ratificirata konvencije glede razdelitve arhiva bivše avstro-ogrskje monarhije, ki se nanaša na našo državo. V zvezi s tem se je rumunska vlada obrnila na našo, da se dogovorita glede razdelitve arhiva, v kolikor se tiče Banata.

* **Petindvajsetletnica kmetijsko-gospodinske šole** v Marjanišču. Kuratorji kmetijsko-gospodinske šole je sklenili, da se praznuje leto 25-letnica obstoja tega zavoda v četrtek dne 16. avgusta 1923 v ljubljanskem Marjanišču.

* **Svetovnoznano cerkniško jezero** se je, kakor nam poročajo iz Cerknice, predvčerajšnjim nenadoma, popolnoma posušilo. Zaradi tega je ostalo na suhem na milijone malih ščuk in šljajnov, ki so vsi poginili. V jutranjih in večernih urah se vidi na jezeru in okolici na tisoče čepelj in divjih rac, ki imajo sedaj veliko pojedino na jezeru. Domači lovci so sedaj noč in dan pridno na lovu ter imajo pravi lovski blagor. Ta teden se bo pričela velika košnja na jezeru, iz katerega se bo izvozilo dnevno po 200 voz senna. Z osuševanjem jezera se sedaj pridno in hitro dela pod vodstvom inženjerja Hočevarja. Vsi prijatelji narave, lovci, dijakji in tehniki imajo sedaj najlepši čas, da si ogledajo velike jame, požiralnike, romantične dupline in krasno okolico velikega trga Cerknice.

* **Iz celjskega okraja** se nam poroča: Državna cesta iz Celja proti Vojniku in iz St. Petra proti Vranskemu je naravnost v obupnem stanju. Tudi stranska pešpot je že popolnoma izvožena. Vseled globokih jam so vozovi in živina v nevarnosti nevarnosti. Gramoz na nekaterih mestih je predebel in samo ovira težke vozove. Vseled zanemarjenih cest se lomijo vozila, trga oprema in uničuje dragocena živina. Vozniki preklinjajo, lastniki vprege pa morajo šteti težke tisočake. Upravičeno so pritožbe nad malomarnostjo državne uprave, ki v težkem današnjem gospodarskem življenju nima smisla za najnujnejša gospodarska sredstva in prometne naprave. Davčni vijak pa funkcionira s šudovito točnostjo. Koliko manj nevolje bi bilo v naši lepi Jugoslaviji, ko bi enkrat od večnih strankarskih bojov prešli na pozitivno gospodarsko udeleževanje. Svetuje se pa tudi vojaški oblasti, da posveča veliko pažnjo prometnim sredstvom na naši severni meji.

* **Podpore za bolne siromašne otroke.** Prejeli smo: Društvo Rdečega Kriza v Ljubljani naznanja, da namerava mednarodni savez za pomoč deci podeliti denarno podporo gotovemu številu bolnih siromašnih otrok iz Jugoslavije, ki ne smejo biti starejši kakor 12 let. V prvi vrsti pridejo v poštev sirote. Za mesto Ljubljano in njega okolice je določil društveni glavni odbor v Beogradu št. 10 deseterice (10) otrok, ki jih je predlagati za podelitev podpore. Otroka, ki zanj prosí kdo podpore, je pripeljati v „Zavod za socialno-higijensko zaščito dece v Ljubljani“ (dohod z Lipičeve ulice za šentpetersko vojašnico) ob delavnih med 9. in 11. uro zaradi zdravniške preiskave. Potrebne listine, glede otroka (o rojstvu, domovinstvu, cepljenju koz. siromaštva itd.) je prineseti s seboj. Priglasje se sprejemajo le do dne 14. avgusta.

* **Smrtna kosa.** V Gorici je umrl dne 5. t. m. g. Fran Novak, večletni član uredništva tržaške „Edinosti“. S pokojnikom je legel v prozgodnji grob značajan in vester novinar, ki je bil z vsako svojo mislijo vdan slovenskemu narodu. Blag mu spomin!

* **Srednjašolci in politična društva.** Radi čestitih spopadov med organizacijami Orjuna, Srnao in Hanao je prosvetni minister popolnoma prepovedal dijakom in dijakinjam vseh srednjih in strokovnih šol v vsaj kraljevini, vpisavati se med članstvo kakršnegakoli političnega društva, med katere šteje minister tudi navedene tri organizacije.

* **Stiriletnica osvobodjenja Prekmurja.** Poročajo nam iz Beltincev: Dne 12. avgusta potečejo štiri leta, kar so prišli jugoslovanski vojniki na prekmurska tla in so nas na ta način osvobodili madžarske nadoblasti. Da bi bil ta dan bolj slovesen, priredi prekmurski dijakji primerno proslavo, ki se bo vršila v Beltincih, središču Prekmurja. Spored prireditve je obkiren in obsega pevske točke (zbor in solo petje), telovadne nastope (proste vaje in ples dijakinj), dramatično predstavo (burko) in tombolo. Pri dijaškem dnevu sodelujeta beltinski pevski zbor pod vodstvom gospoda nadučitelja Spragerja in tamburaški zbor gospoda V. Kralja. Čisti dohodek je namenjen revnim prekmurskim dijakom.

* **Jugoslovanska banka d. d. podružnica Ljubljana.** Kakor smo obveščeni, se je dosedanja menjalnica v Kolodvorski ulici št. 26 vsled razkiranja poslovanja spremnila v podružnico zavoda in se bo nadaljevala pod sodnim protokoliranim imenom: „Jugoslovanska banka d. d.“ prej Hrvatska Zemaljska banka d. d. podružnica Ljubljana ali skrajšano Jugoslovanska banka d. d. podružnica Ljubljana. Zavod se bo pečal z vsemi v to bančno stroko spadajočimi posli.

* **Razvoj obrti v Mariboru** je bil v preteklem mesecu juliju zelo živahen. Okrajno glavarstvo je podelilo 19 novih obrtnih pravic, skoro enako število pa jih je izbrisalo. — Pri znani tovarni pohitva Hochnegger & Co na Koroški cesti so se dosedajni družabniki razšli in je sklenil novi lastnik poslovja rojak z juga g. Domicej družabno pogodbo z Nemcem Hochneggerjem, ostala dva družabnika, v Mariboru znana narodna delavca Delak in Serce, pa bodeča otvorila svojo mizarstvo kovinske zadruge, ki je pri zadnjih volitvah spomlad došlo bolj nemško lice, je vlada radi rekurza nekaterih slovenskih članov razpustila in imenovala Frana Bureča komisarjem. Iz te zadruge pa se bodo sedaj izločili urarji in zlatarji, ki so sklenili osnovati samostojno zadruge za mariborsko oblast. Tozadevnemu odboru, ki ima izvršiti vsa pripravljana dela, načeluje mariborski urar Franjo Bureš. — Nova droga zvonolivarja v Mariboru, ki je zopet v rokah večine Nemcev, bo pričela prihodnji mesec še poslovati. Klerikalci seveda novo trdiko tople priporočajo.

* **Nagrobni spomenik župniku Veličiču.** Prejeli smo: Pod pokroviteljstvom okrajnega glavarja dr. Ipavca v Slovenjgradu se je povodom tragične smrti ljubljene in visokospoštovanega župnika Miroslava Veličiča v Breznem ob Dravi osnoval odbor za nabiranje prispevkov za nagrobni spomenik blagopokojnemu. Župnik Miroslav Veličič si je stekel neveljivih zaslug kot iskren rodoljub, narodni mučenik, milosrčen šlovekoljub in narodni boritelj za slovensko stvar v Dravski dolini, oziroma ob naši severni državni granici. Odbor sestoji iz članov občinskega odbora v Breznem pod predsedstvom župana Frana Jenčiča v Breznem, ter gg. dekan dr. Valentin Mörtl iz Marenberga in provizor breznjske župnije Marko Sagaj. Odbor se obrača do širše javnosti ter do vseh prijateljev in znancev, ki žiseljo in spoštujejo pokojnega župnika Veličiča z vljudno prošnjo, da prispevajo v ta blagi namen primeren znesek in znak priznanja njegovega vsestranskega požrtvovalnega narodnega in šlovekoljubnega dela. Poziva s položnic vred razpošilja odbor posebej.

* **Penzije za uradnike bivše Avstro-Ogrske.** Da se uredi vprašanje penzije za one bivše avstro-ogrskje uradnike, ki so se nahajali v službi na dan 8. novembra 1918, se sestane na Dunaju dne 2. oktobra konferenca delegatov nasledstvenih držav bivše Avstro-Ogrske.

* **Proti trafikantom.** Prejeli smo: Uduženje tabačnih trafikantov v Mariboru je prejelo na večkratno urgenco od monopolne uprave iz Beograda dopis, da je minister financ odobril pravilnik, po katerem se vsem trafikantom po celi kraljevini reducira provizija od male prodaje duhana od 6 odstotkov na 5 odstotkov. Torej, kakor razvidno, za trafikanta invalida vlada nima pare. Vse se reducira, edina tolažba nam še ostaja, in ta je, da se pri prihodnjih volitvah tudi radikali popolnoma reducira. — Trafikanti.

* **Produkcija cigaret.** Uprava monopolov je sklenila, da ne uvaža iz inozemstva nobenih cigaret več, temveč se bodo izdelovale vse vrste doma. Uvozilo se bo samo 50.000 kg aromatičnega tobaka, ki se bo mešal z našim tobakom, tako da bo mogoče producirati cigarete vseh kvalitiet.

* **Prostovoljno gasilno društvo na Babnem pri Celju** je priredilo pretečeno nedeljo pri M. Janiču v prid gasilnemu domu domačo veselico. Pri tej priliki je šutil pripravljani odbor potrebo, da inšerira prireditve v glasilo celjskih renegetov. Navidezna malenkost močno spominja na one čase, ko je bila celjska in okoliška nemškutarija v najintimnejšem

prijateljstvu. Po zaslugi danasnega reznima se opaža, da se stari stiki zopet obnavljajo in nemškutaraka prepotena zopet širi. Nemara se je uvedel po vzgledu mesta tudi nemški poveljevalni jezik? Morda doživimo prihodnji še lepak: Auf nach Babno, zum Fest der Freiwilligen Feuerwehr! Gut Heil!

* **Vedovodna cev** je pošila sinoči ob tridesetih na 6. na Tržaški cesti pred Jemčovo prodajalno. Voda je brizgala v mogočnem loku preko vse širine ceste in kviku kakor silen vodomet, ki je seznil potro strehe. Iztoklo je mnogo vode, kajti treba je bilo skoraj pol ure, predno se je posrečilo škodo popraviti. Cesta je bila do tobačne tovarne pod vodo.

* **Izredna vročina na Krasu.** Na Planini pri Vipavi so imeli dne 8. avgusta temperaturo 40 stopinj C nad ničlo. To je bil baže tamkaj najbolj vroč dan, katerega je doživela sedanja generacija. Ljudje so se poskrili v notranje prostore, po vsi vasi je bilo tiho kot v grobu.

* **Nemška šola v Slovenski Bistrici.** Olivljena nemška ekspanzivnost se pojavlja po vsem Spodnjem Štajerskem. V Slovenski Bistrici je pred kratkim otvorila neka nemška odvisno z inicijativno in podporo Schulvereina celo zakonito nemško šolo, kjer poučuje otroke slovenjskebistriških purgarjev nemščino. Oblast bi pa morala to šolo kljub morebitnemu tozadevnemu dovoljenju radikalne vlade takoj ukiniti, ker je bila njena odlična učiteljica med vojno obsojena v zapor — radi tatvine. Potem je za nekaj časa izginila v Avstrijo in se sedaj, ko misli, da je čas njeno tatvino že zarastel s travo, zopet vrnila kot apostolka germanizacije.

* **Svobodna ljubezen v Varaždinu.** Te dni je varaždinska policija izvedla nočno racijo. V neki restavraciji je zatekla dve učenki strokovne šole, ki sta se zabavali s zelo mladim kavalirjem. Pri zaslišanju na policiji se je ugotovilo, da sta pristajinji svobodne ljubezni. Ena je še postala žrtev spolne kuge.

* **Toča v Heregovini.** Po mnogih kraljih Heregovine je nedavno silen orkan polomil obilo dreves in napravil mnogo škode. Poleg te nesreče je padala tudi gosta toča, ki je ponekod pobila skoro ves pridelek. Posebno prizadeti so hriboviti kraji, kjer ne uspeva ne trta ne tobak temveč le posevki, ki so popolnoma uničeni.

* **Strela omamila 15 otrok.** Na otoku Braču je prošle nedelje ob hudi nevihti udarila strela v cerkev pri splitskem pristanišču in omamila 15 otrok, ki so se nahajali v cerkvi. Vendar so se otroci polagoma zopet osvestili in ni bilo žrtev.

* **V Dravi utonil.** Utonil je na Koroškem v Dravi dne 30. julija trgovski akademik Jauk. Domneva se, da ga je voda odnesla na jugoslovansko ozemlje proti Fall.

* **V smrt saradi bede.** V Trstu se je v svojem stanovanju zastrupil s karbolovo kislino čevljar Valentin Stanič. Ko se je vrnila iz mesta njegova žena, se je nesrečni mož boril s smrtjo. Zdravniška pomoč je prišla prepozno. Stanič je kmalu potem izdihnil. Vzel si je življenje zaradi bede.

* **Ponarejen tisočak** je prišel v roke zagrebške policije. Falsificiran je bankovec izdaje z napisom „Bog čuva Srbiju“ in se pri točnejšem motrenju da takoj spoznati kot falsifikat, posebej še po tem ker nima vodotiska. Črtan je zelo grobo in je posebno slabo izdelana stran s sejalcem in grmom. Zagrebška kriminalna policija vodi natančnejše zasledovanje.

* **Tatvine.** Kavčič Fr., 28letni zasebni uradnik v Celju, je ukradel dne 10. julija t. l. iz predsobe odvetnika dr. Frca Zangerja kolo, ga nato prebarval in skril v Gaberjini. Začudil pa se je, ko je videl par dni nato na istem kolesu stražnika. Ko se je javil na stanici in zahteval kolo nazaj, ga je straža spravila na varno. Pred okrožnim sodiščem v Celju je bil obsojen dne 4. t. m. na en mesec zapore. — Nepoboljšljiv tat je komaj 17letni Jakob Perčič, brezposelni delavec, pristojen v St. Vid pri Planini. Tekom treh mesecev je izvršil deset raznih predrznih tatvin ter dne 22. maja prodrl iz zapore okrajnega sodišča v Kozjem. Dolgo se je izdajal pod imenom Rud. Strašek ter ga je državno pravdnštvo kot Straška dolgo časa tudi zasledovalo. Obsojen je bil v Celju na 4 mesece težke ječe, nato pa pride pod policijsko nadzorstvo.

* **Najmodernejša, nova, higijenično** opremljena brivnica v Dalmatinovi ulici 13 (poleg hotela Štrukelj). Za obilni obisk se priporočata I. Dorčec in S. Boškaj. 1159

* **Čudili se boste uspehom,** ki jih dosežete z „čtofant“ hranilno moko za dojenčke in otroke. Glavna zaloga: drogerija „Adrija“, Ljubljana, Selenburgova ulica. 157

* **Pokusite specialna vina** v steklenicah slovitve trdke Gjuro Valjak, Grajska klet v Mariboru. Dobilo se po vseh hotelih, kavarnah in restavracijah širom naše domovine. 167

IZJAVA.

Podpisant izjavljam, da iztopam iz Narodni radikalne stranke, ker gosp. finančni minister ni izpolnil svoje obljube, da bo provizijo od male prodaje tobaka zvišal od 6 odst. na 8 odst., temveč je je še reduciral od 6 odst. na 5 odst. Svarim iz lastne izkušnje vsakega, naj se izogiblje te najbolj reakcionarne stranke, da ne bo zopet kateri prišel na lim, kakor jaz. — **Franjo Kopina**, trafikant v Mariboru.

Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani. Lastnik in izdajatelj Konzorci „Jutra“. Odgovorni urednik Fr. Brozovič.

